

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Roolia hakemassa

Onnistuneen apurahahakemuksen edellytykset ja teatterituottajat osana niitä

Johanna Raaste

Kulttuurituotannon koulutusohjelma (240 op)

Marraskuu/2011

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Johanna Raaste	Sivumäärä 43
Työn nimi Roolia hakemassa. Onnistuneen apurahahakemuksen edellytykset ja teatterituottajat osana niitä.	
Ohjaavat opettajat Arto Lindholm & Jyrki Simovaara	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Suomen Kulttuurirahasto/ Petra Jääskeläinen	
Tiivistelmä <p>Tässä tutkimuksellisessa opinnäytetyössä selvitän tuottajan roolia apurahakentällä ja analysoin Suomen Kulttuurirahaston apurahahakemuksia. Olen soveltanut laadullisen tutkimuksen menetelmiä. Kokosin aineistostani apurahahakemuksia yhdistäviä piirteitä sekä asioita mitä tulee huomioida hakemusta tehdessä. Olen rajannut aineistoni teatteritaiteen alalla toimivien työryhmien ja yhdistysten sekä tuottajien apurahahakemuksiin. Opinnäytetyöni tilaaja on Suomen Kulttuurirahasto.</p> <p>Haastattelin Suomen Kulttuurirahaston, Taiteen keskustoimikunnan ja teatterikentän edustajia selvittääkseni, miten he näkevät tuottajan roolin apurahakentällä, ja mitä apurahan saaminen edellyttää hakijalta ja työryhmältä? Käymistäni keskusteluista kävi ilmi, että apuraha- ja teatterikentällä tuottajan rooli etsii vielä paikkaansa.</p> <p>Yhdeksi tärkeäksi kysymykseksi nousi voiko tuottaja hakea apurahaa? Apurahat ovat suunnattu taiteilijoille ja niiden tarkoitus on tukea tieteellistä ja taiteellista toimintaa. Tuottajan työ mielletään yleensä taiteenedistämiseksi. Kuitenkin tuottaja on usein vahvasti mukana myös taiteellisessa prosessissa ideoimassa ja tuottamassa sisältöä. Voiko tuottajan työn nähdä olevan ohjaajan työn rinnalla niin tärkeää, ettei hyvään taiteelliseen lopputulokseen päästä ilman hänen työpanostaan? Vai nähdäänkö tuottaja erillisenä tahona, joka hoitaa ainoastaan tuotannon taloudellisen puolen ja aikataulutuksen? Tuottajan nimike itsessään ei avaa työn todellista sisältöä, joten se täytyy purkaa tapauskohtaisesti.</p> <p>Aineistostani selvisi, että tuottajan panosta hankkeen onnistumiselle ei voi suoranaisesti havaita hakemuksista. Tuottajat tekevät usein apurahahakemukset, mutta se ei näy itse hakemuksissa. Hakijana oli vuonna 2010 teatteritaiteessa vain neljä tuottajaa. Kuitenkin tuottaja on lähes aina mukana työryhmän jäsenenä hankkeessa. Miten apurahojen myöntäjät voivat hahmottaa tuottajan työkuva, jos sitä ei ole määritelty hakemuksessa?</p> <p>Työni tulosten on tarkoitus herättää keskustelua tuottajan roolista apurahakentällä, sekä tuoda uutta tietoa eri osapuolille. Olen pyrkinyt selvittämään tuottajan työkuva ja valaisemaan Kulttuurirahaston apurahakäytäntöjä. Opinnäytetyöni osoittaa, että tuottajat ovat tulevaisuudessa yhä suuremmassa roolissa hankkeiden mahdollistajina.</p>	
Asiasanat Apurahat, teatteri, kulttuurituottaja, taide, Suomen Kulttuurirahasto	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Johanna Raaste	Number of Pages 43
Title Searching for a role. The requirements of a successful grant application and theater producers as a part of them	
Supervisors Arto Lindholm & Jyrki Simovaara	
Subscriber and/or Mentor Finnish Cultural Foundation/ Petra Jääskeläinen	
<p>Abstract</p> <p>In this thesis I clarify the role of the theatrical producer or an art manager in the realm of grants. I have permission from the Finnish Cultural Foundation to analyze their grant applications. My research approach is qualitative. I gathered common features of the rejected applications and those of the approved ones from the material. I have listed questions which need to be considered when applying for grants. I have limited my research material to work groups or theatrical producers in the field of theater art. The subscriber of this thesis is the Finnish Cultural Foundation.</p> <p>I have interviewed representatives of the Finnish Cultural Foundation, the Arts Council of Finland, and various professionals of theatre in Finland to find how they perceive the role of the theatrical producer concerning grants applications and the requirements they pose to applicants and work groups. I found that the role of the producer remains to be properly established.</p> <p>What emerged as one of my main questions was whether a producer is eligible to apply for a grant for him-/herself. Grants are mainly directed at artists, and their purpose is to support scientific or artistic work. The work of a producer is commonly understood to encompass promotion of art. However, the producer is often also strongly involved in the artistic process of creating ideas and content. Would it be conceivable that in addition to the director's input, also the producer's work was essential in attaining laudable artistic results? Or is the producer to be seen as a separate operator, answering only for scheduling and the economical aspects of the production? The term "producer" in itself fails to sufficiently elucidate the real content of the work involved, so clarification has to be made on a case-to-case basis.</p> <p>I learned from my research material that the producer's contribution to the project's success cannot be directly inferred from the applications. The producers often write the applications, but this is not evident from the text. In 2010 only four theater producers were named as applicants for grants, despite the fact that almost every project includes a producer as a member of the team. How can decision-makers perceive the job description of the producer if it is not specified in the application?</p> <p>The conclusions of my thesis are meant to promote a discussion about the role of the producer in grant applications and to shed light on the application process for the benefit of all parties. I have strived to clarify the job description of a producer and offer a description of the practices of the Finnish Cultural Foundation in awarding grants. My thesis shows that producers are becoming increasingly important in nurturing art projects to fruition.</p>	
Keywords Grants, theatre, cultural producer, art, Finnish Cultural Foundation	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Tuottajan rooli apurahakentällä	6
1.2 Kulttuurituottaja taiteilijan rinnalla	7
1.3 Mielikuvia apurahoista	8
1.4 Miksi apurahoja on tärkeä tutkia?	9
2 APURAHAT JA TEATTERITAIDE	10
2.1 Vapaa teatterikenttä	10
2.2 Yksityiset säätiöt	10
2.3 Suomen Kulttuurirahasto	11
2.4 Taiteen julkinen rahoitus	12
2.5 Taiteen keskustoimikunta	12
2.6 Tilastoja ja teoriaa	13
2.7 Mihin teatteriapurahoja haetaan ja mihin niitä saadaan?	16
3 KULTTUURIRAHASTON APURAHAAKEMUKSET	16
3.1 Mistä aineisto koostuu?	16
3.2 Kulttuurirahaston omat hakuohjeet	17
3.3 Tutkimusmenetelmät	18
3.4 Tutkimuskysymykset	19
3.5 Aineiston analyysi	19
3.6 Yhteenveto aineistoanalyysistä	26
4 TUOTTAJA JA APURAHAT	28
4.1 Tuottajan roolin määrittelyä	30
4.2 Tuottajien koulutus	31
4.3 Tuottajan vastuu	32
4.4 Tuottaja tasa-arvoisena työryhmän jäsenenä	33
4.5 Onko tuottaja oikeutettu apurahaan?	36
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	37
5.1 Millainen on hyvä apurahahakemus?	37
5.2 Tuottajan tulevaisuus apurahakentällä	39
5.3 Mitä opin työprosessin aikana	41
LÄHTEET	42

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni tarkastelee tuottajan rooliin liittyviä ongelmia apurahakentällä sekä teatteritaiteen apurahahakemuksia: mitkä piirteet yhdistävät hylättyjä ja mitkä hyväksyttyjä hakemuksia? Työni ydin tiivistyy seuraavaan kahteen kysymykseen: mitä hyvä apurahahakemus sisältää, ja mikä on tuottajan rooli apurahakentällä?

Vaikka käsittelenkin työssäni kahta erillistä kokonaisuutta, yhdistäviä tekijöitä löytyy. Sekä tuottajan että apurahojen päämääränä on taiteellisen työn mahdollistaminen. Tuottaja toimii myös usein konsulttina ja asiantuntijana apurahoja haettaessa. Katsontatavasta riippuen apurahaprosessi näyttäytyy hyvinkin erilaisena. Pyrkimyksenäni onkin edistää vuoropuhelua ja toimia viestinviejänä apurahojen myöntäjätahojen ja teatterikentän välillä.

Idea opinnäytetyöhöni syntyi, kun olin hakenut ensimmäisen kerran apurahaa. Työn aikana ymmärsin, että apurahan hakeminen ei ole vain ohjeiden noudattamista ja lomakkeiden täyttöä, vaan se vaatii koko apurahakentän tuntemista ja oman projektin koko kaaren hahmottamista. Halusin oppia aiheesta lisää. Sain tilaajakseni Suomen Kulttuurirahaston (SKR), joka antoi minulle mahdollisuuden tutustua heidän apurahahakemuksiinsa. Suomen Kulttuurirahastolla ei ole aikaisemmin ollut opiskelijoita tutkimassa apurahahakemuksia. Minut otettiin kuitenkin ystävällisesti vastaan ja olen saanut tukea ja neuvoja prosessin alusta alkaen. Koska hakemukset itsessään eivät kerro koko totuutta apurahojen hakuprosessista, päätin täydentää opinnäytetyötäni asiantuntijahaastatteluilla. Rajasin työni käsittelemään teatteritaiteen apurahahakemuksia, koska niissä hakijana on usein yhdistys tai työryhmä. Silloin myös tuottaja on usein projektissa mukana.

1.1 Tuottajan rooli apurahakentällä

Keskityn työssäni tuottajan roolin selvittämiseen apurahakentällä. Haastatteluissani kävi ilmi, että vaikka tuottajat ovat jo vuosia tehneet apurahahakemuksia, se ei kuitenkaan ole näkynyt itse hakemuksissa.

"...apuraha-anomuksia käsittelevät henkilöt vierastavat sanaa tuottaja, niin silloin kannattaa ryhmän keskuudessa miettiä kenelle apurahat kohdennetaan ja ketkä taiteilijat sitä omalla nimellään hakevat? Tuottaja tarjoaa oman ammattitaitonsa apuraha-anomusten täyttämässä budjettitym. liitteineen." (Hytti 2011. Teatterituottaja, ohjaaja.)

Tuottajat eivät uskalla merkitä itseään hakijaksi, koska apurahat ovat tarkoitettu ensisijaisesti taiteelliseen työskentelyyn. Jos tuottajan työnkuvaan ei kuulu sisällön tuottaminen, vaan hänen vastuullaan on lähinnä rahoituksen hankkiminen, markkinointi ja hallinto, ei hänellä ole perusteita pyytää apurahaa itselleen. Jos kaikki muut työryhmän jäsenet saavat apurahaa, mistä tuottajalle maksetaan korvaus tehdystä työstä? Eikö hän olekaan tasavertainen työryhmän jäsen?

Pyrin työssäni selvittämään tuottajan roolia ja sen erilaisia merkityksiä; mitä tuottajalla eri tilanteissa tarkoitetaan ja minkälaisia rooleja tuottajalla nähdään olevan tuotannossa sekä apurahaprosessissa. Olen haastatellut tuottajia, apuraha-asiantuntijoita, julkisen puolen ja yksityisen säätiön edustajia sekä taiteilijoita, saadakseni selville millaisena eri osapuolet näkevät tuottajan työn.

Tuottajien roolia apurahakentällä ei ole aikaisemmin tutkittu. Laajoja kulttuurituottajia koskevia tutkimuksia ei Suomessa ole tehty. Taiteen keskustoimikunta (TKT) on tutkinut julkisen puolen apurahoja, mutta tuottajan rooliin heidän eivät ole puuttuneet. Tuottaja Jukka Hytti on kirjoittanut Teatterituottajan oppaan, jota käytänkin yhtenä lähteenäni. Muuten lähdemateriaalini koostuu pääosin Kulttuurirahastolta saamiini tilastoihin, itse apurahahakemusaineistooni ja haastatteluihin, Taiteen keskustoimikunnan julkaisuihin, opinnäytetöihin ja internetistä löytämiini apurahaohjeisiin ja aihetta käsitteleviin julkaisuihin. Apurahaoppaita ei julkaista enää kirjojen muodossa, vaan kaikki tieto on haettava internetistä. Viimeisin kirja minkä löysin on Kari

Vaijärven Apuraha-avain vuodelta 1997. Siinä keskitytään apurahan hakemisen filosofiaan, miten tehdä hyvä hakemus ja mistä, mihin ja milloin voi hakea apurahaa.

Suomessa monet taiteilijat ja tuottajat oppivat hakemusten teon ja apurahalla työskentelyn erehdyksen ja kokemuksen kautta. Jokainen on varmasti kokenut myös pettymyksiä apurahaprosessien aikana. Hyväkään hakemus ei takaa apurahaa, koska hakijoita on paljon enemmän kuin saajia. Yleensä avustuksia ja apurahoja on haettava useammasta eri paikasta ja kerättävä hankkeen rahoitus pienistä palasista. Tämä kuitenkin tarkoittaa sitä, että valmistelutyö voi viedä vuodesta kahteen. Ongelmia tuottaa myös se, että useimmista paikoista voi hakea apurahaa vain kerran vuodessa ja tietoa päätöksestä täytyy odottaa useamman kuukauden ajan.

1.2 Kulttuurituottaja taiteilijan rinnalla

Mitä kuuluu tuottajan työkuvaan? Nykyään koulutetaan paljon kulttuurituottajia, jotka toimivat työelämässä hyvinkin laajalla sektorilla. Kulttuurituottaja on verrattain uusi työnimike, joka on korvannut esimerkiksi kuntien kulttuurisihteerit. Teatterikentän ongelmana on se, ettei teatterituottajille ole omaa koulutusohjelmaa. Alalla toimivat tuottajat ovat joko kulttuurituottajia, jotka ovat suuntautuneet teatteriin tai jonkun muun koulutuksen saaneita henkilöitä, jotka ovat päätyneet teatterituottajiksi.

Tuottajan rooli teattereissa ei ole muotoutunut yksiselitteisesti. Useimmiten vastaavan teatterituottajan konkreettisiin tehtäviin kuuluvat esimerkiksi markkinointi- ja tiedotussuunnitelmat, aikataulut, budjetti, avustus- ja sponsorointihakemukset, lehdistö- ja markkinointitiedotteet, sekä tuotannon jälkihoitosuunnitelma ja sopimuspohjat. Hauru toteaa teoksessaan, että tuottajan työnkuvan kaupalliselle käsittämiseksi yksi syy on työtehtävien termistö. Se, mitä tuottajan työstä välittyy konkreettisesti ulospäin, on kasa talousarvioita, tiedotteita, aikatauluja, kuitteja ja sopimuksia. Se mitä näkyy ulospäin, on kuitenkin harvoin työn sisällön ydin. (Hauru 2007, 13.)

Vaikka kulttuuri- ja teatterituottajan työkuvaan kuuluvat myös käytännön ja talouden hallinta, sen erityispiirteenä on, ettei kyse ole kaupallisen alan työstä. Yhtä lailla taiteilijoiden kanssa tuottajan ensisijainen päämäärä on mahdollistaa taiteen toteutuminen ja näkyvyys. Usein työryhmän avainhenkilöt ovatkin ohjaaja ja tuottaja. Heidän työnsä onnistumisen takaaminen mahdollistaa koko hankkeen toteutumisen.

1.3 Mielikuvia apurahoista

Ihmisillä on monenlaisia käsityksiä apurahoista ja niiden ympärille on luotu mitä erilaisimpia myyttejä. Julkista keskustelua leimaa ajatus, että apurahat ovat vain pienen etuoikeutetun ryhmän yksinoikeus, ja että muiden on edes turha haaveilla niistä.

“Kirjallisuudessa, kuten taiteessa laajemminkin, on vahva Hyvä Veli/Sisko-järjestelmä, joka ohjaa taiteilija-apurahojen jakoa enemmän kuin luovuus ja työ.” (Koroma 2011. HS.)

Lisäksi säätiöitä pidetään vanhanaikaisina eikä uusien taidemuotojen ja nuorten taiteilijoiden ole mahdollista saada rahaa projekteihinsa.

“Aurahajärjestelmän tulisi tukea uran kaikissa vaiheissa, ei vain sitten, kun asema on jo vakiintunut.” (Ruotsalainen 2011. HS.)

Kuitenkin tilastojen perusteella Kulttuurirahastolla apurahan saajista alle 35-vuotiaiden osuus vuonna 2010 oli 58 prosenttia, joka kertoo toisenlaisesta todellisuudesta.

Haluan opinnäytetyössäni tuoda esille sen, ettei apurahajärjestelmässä ole kyse mistään salatieteestä, vaan että apurahan saajat ovat vakuuttaneet hankesuunnitelmillaan ja usein heillä on jo paljon näyttöä taiteelliselta uraltaan. Kysymys kuitenkin kuuluu, miten nuori taiteilija ja tuottaja pääsee alkuun?

“Aurahan saaminen voi olla helpompaa, jos hakija on saanut ennenkin apurahoja. Aikaisemmat ansiot antavat positiivisen kuvan tekijöistä. Monet teatterintekijät ovat kerryttäneet näyttöä jo opiskeluaikanaan ja heillä onkin

usein paljon kokemusta hankkeiden toteuttamisesta. Jos hakijalla ei ole paljon kokemusta teatterin tekemisestä, hänen täytyy pystyä perustelemaan hanke niin hyvin, että se vakuuttaa myöntäjät ja hanke nousee esille muiden hakemusten joukosta.” (Jääskeläinen 2011, SKR.)

1.4 Miksi apurahoja on tärkeä tutkia?

Mielestäni tuottajan roolin selvittäminen apurahakentällä ja hyväksytyjen ja hylättyjen hakemusten yhdistävät piirteet ovat tietoa, joka on hyvä saada kaikkien alalla toimivien tietoisuuteen. Suomi on pieni maa ja ammattitekiöillä on hyppysissään työllä kartutettua tietoa apuraha- ja taidekentästä. Suoranaisia teatterituottajia ei kouluteta vielä minkään teatterikorkeakoulun yhteydessä, joten teatterituottajien ammattitaitoa ei pystytä mittaamaan koulutuksella vaan ainoastaan työkokemuksella.

Aiheen laajuus on aiheuttanut haasteita, mutta en olisi voinut luopua kummastakaan näkökulmasta. Itse apurahahakemuksien tarkastelu on tuonut tärkeää tietoa hyvän apurahahakemuksen piirteistä. Tiedon julkaiseminen kehittää tuottajien sekä taiteilijoiden ammattitaitoa. Tuottajan roolin kartoittaminen puolestaan selkeyttää tuottajan asemaa apurahakentällä ja antaa rahoittajille paremman mahdollisuuden ymmärtää tuottajien työnkuvaa. Tämän kysymyksen selvittäminen on tuonut tilaajalleni uusia ajatuksia tuottajan roolista taiteellisen työn mahdollistajana. Uskon työlläni herättäneeni keskustelua tuottajasta apurahan hakijana ja tuoneeni koko käsitettä tutummaksi. Vuoropuhelun käyminen eri kentän osapuolten välillä on poistanut ennakkoluuloja ja lisännyt ymmärrystä.

2 APURAHAT JA TEATTERITAIDE

2.1 Vapaa teatterikenttä

Suomessa teatterin historia liittyy vahvasti kansallisen suomenkielisen kulttuurin nousuun ja itsenäistymiseen. Teatterin keinoin on pyritty sivistystason kohottamiseen, kansallisen itsetunnon luomiseen ja kansan yhtenäisyyden rakentamiseen. Nykyään kuitenkin tilanne on muuttunut, ja esittävältä taiteelta odotetaan uudistamista ja kyseenalaistamista. (Teatterikeskuksen artikkeli 2009.)

Vapaalla teatterikentällä työskentelee kasvava joukko esittävän taiteen ammattilaisia. Yhtä esitystä varten koottujen työryhmien tuottamat esityskokonaisuudet ovat tärkeä osa Suomen teatteritarjontaa. (Kokkonen, Karjalainen, Loppi 2002, 9.) Vapaaksi kentäksi voi mieltää kaiken sen ammatillisen teatterin, joka tapahtuu laitosteattereiden ulkopuolella.

Vapaan kentän keskeisiä piirteitä ovat tuottamisen erilaiset muodot, teatterillisten näkemysten ja toimintatapojen erilaisuus. Teatterin vapaan kentän täsmällisempi nimitys olisi esittävän taiteen vapaa kenttä, joka sisältää teatterin lisäksi myös tanssin, sirkuksen, lastenteatterin, nukketeatterin, performanssin ja eri taiteiden rajapinnoilla tapahtuvat esitykset. (Kokkonen, Karjalainen, Loppi 2002, 10.) Esittävän taiteen vapaan kentän toiminta edistää ja monipuolistaa Suomen kulttuuritarjontaa. Ammattimainen teatterin tekeminen on kuitenkin mahdollista tällä hetkellä ainoastaan julkisen tuen ja säätiöiden avustuksien ja apurahojen avulla.

2.2 Yksityiset säätiöt

Suomessa on monipuolinen ja laaja säätiökenttä. Säätiöt ovat merkittäviä yksityisen sektorin taiteen ja kulttuurin rahoittajia. Kulttuurille ja taiteelle vuonna 2005 tukea jakoi 112 säätiötä (Oesch 2008, 38). Näyttämötaiteita tukevat etenkin Suomen Kulttuurirahasto, Alfred Kordelinin yleinen edistys ja

sivistysrahasto sekä Svenska Kulturfonden rf ja Föreningen Konstsamfundet r.f. (Oesch 2008, 48). Näiden lisäksi huomattava taiteen tukija on Jenny ja Antti Wihurin säätiö. Säätiöiden tuki kohdistuu edelleenkin perinteisille taiteenaloille, jotka ovat saaneet valtaosan myös muiden tahojen tuesta. Säätiöt tarjoavat tarpeellisen lisärahoituksen yhteisöjen ja taiteilijoiden hankkeiden sekä toiminnan mahdollistajana (Oesch 2008, 62).

2.3 Suomen Kulttuurirahasto

Suomen Kulttuurirahasto on yksi Euroopan suurimmista säätiöistä, joka jakaa huomattavan osan Suomen taiteilija-apurahoista. Kulttuurirahasto jakaa apurahoja tieteen ja taiteen tekijöille, työryhmille sekä kulttuurielämän eri aloilla toimiville henkilöille ja yhteisöille. Heillä on myös omaa kulttuuritoimintaa. Kulttuurirahasto on käynnistänyt yhteistyössä esimerkiksi yleishyödyllisten yhteisöjen tai julkishallinnon kanssa monia taidetta edistäviä hankkeita. Yhtenä esimerkkinä on vuonna 2009 alkanut Tiedesirkus-hanke. Se on Kulttuurirahaston rahoittama ja Heureka toteuttama kiertävä, vuorovaikutteinen tiedeteatteriesitys ja tiedenäyttely.

Vuonna 2010 Kulttuurirahasto ja maakuntarahastot myönsivät yhteensä 2 400 apurahaa noin 30 miljoonalla eurolla. Rahasto sai 15 839 hakemusta ja hakusumma oli lähes 240 miljoonaa euroa. Kulttuurirahaston myöntösummat ovat siis kasvaneet vuosittain, mutta saajien määrä on pysynyt suunnilleen samana. (SKR:n Vuosikertomus 2009-2010, 44.)

Naisten määrä apurahan saajissa on kasvanut vuodesta 2005 merkittävästi. Vuonna 2005 naisten osuus teatteriapurahojen saajista oli 45 prosenttia. 2010 naisten määrä oli jo 64 prosenttia. Naisten osuus hakijoina on taas kasvanut vain 5 prosenttia. Naishakijoiden määrän kasvu ei siis selitä saajien lukumäärän dramaattista nousua. Kulttuurirahasto seuraa ilmiötä, mutta mitään yksiselitteistä vastausta eivät heidän ole löytäneet naishakijoiden kasvulle.

2.4 Taiteen julkinen rahoitus

Opetus- ja Kulttuuriministeriö on valtionalainen taiteen ja kulttuurin rahoittaja. Kulttuurin ja taiteen osuus valtionbudjetissa on vuonna 2011 noin 426 miljoonaa euroa ja siitä 48 prosenttia rahoitetaan veikkausvoittovaroilla. Pääosin tuetaan kansallisia kulttuurilaitoksia ja kuntien kulttuurityötä. Lisäksi kulttuurin parissa toimivat yhteisöt voivat hakea harkinnanvaraista tukea toimintaansa. Loput noin kolme prosenttia, ohjataan apurahoina taiteilijoille. (Opetusministeriön kulttuuriyksikkö 2011.)

2.5 Taiteen keskustoimikunta

Taiteen keskustoimikunta on asiantuntijaelin, joka jakaa apurahat. Vuonna 2010 apuraha- ja avustushakemuksia tuli Taiteen keskustoimikunnalle yli 13 300, joista se myönsi apurahoja ja avustuksia runsaat 4 000 kappaletta. Joka kolmanteen hakemukseen tuli myönteinen päätös, useamman kuin yhden apurahan sai 7 prosenttia hakijoista (Karhunen 2011, 6). Taiteen keskustoimikunnan tuki taiteelliseen toimintaan oli yhteensä 30,8 miljoonaa euroa. Tukea myönnettiin apurahoina, avustuksina, palkintoina sekä läänintaiteilijoiden ja taiteilijaprofessorien palkkoina (Karhunen 2011, 1). Yksityishenkilöiden saamat apurahasummat vaihtelivat sadasta eurosta yli 30 000 euroon. Saatujen apurahojen mediaani oli 3 000 euroa (Karhunen 2011, 11).

”Teatteritaiteen apurahat myöntää Näyttämötaidetoimikunta, jonka jäsenet valtioneuvosto nimeää kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenet toimivat itse aktiivisesti teatterikentällä. Osa jäsenistä toimii tehtävässä toisenkin kauden, näin uusille jäsenille välittyy tietoa ja ammattitaitoa.” (Tappola 2011. TKT.)

Toimikunta jakaa vuosittain näyttämötaiteen taiteilija- ja kohdeapurahat sekä valtionavustukset näyttämötaiteen lyhytaikaisiin ammattiteatterituotantoihin että taiteilijavierailuihin. Lisäksi se jakaa näytelmäkirjallisuuden kantaesitystuet ja vapaan kentän ammatillisten teattereiden avustukset. Toimikunta päättää myös

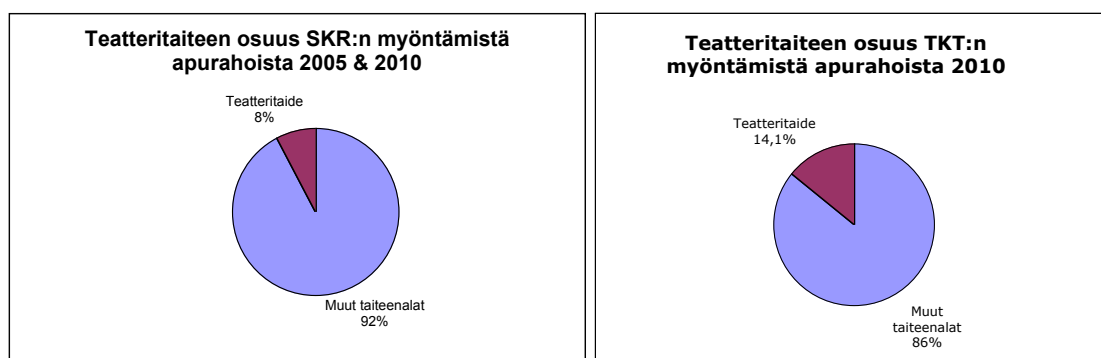
taiteilijat, jotka saavat näyttämötaiteen valtionpalkinnot. (Näyttämötaidetoimikunta 2009.)

Taiteen keskustoimikunta myös tutkii ja julkaisee tietoa taidekentän muutoksista, taiteen rahoituksesta, apurahojen merkityksestä ja eri tukimuotojen vaikutuksista (Karhunen 2011).

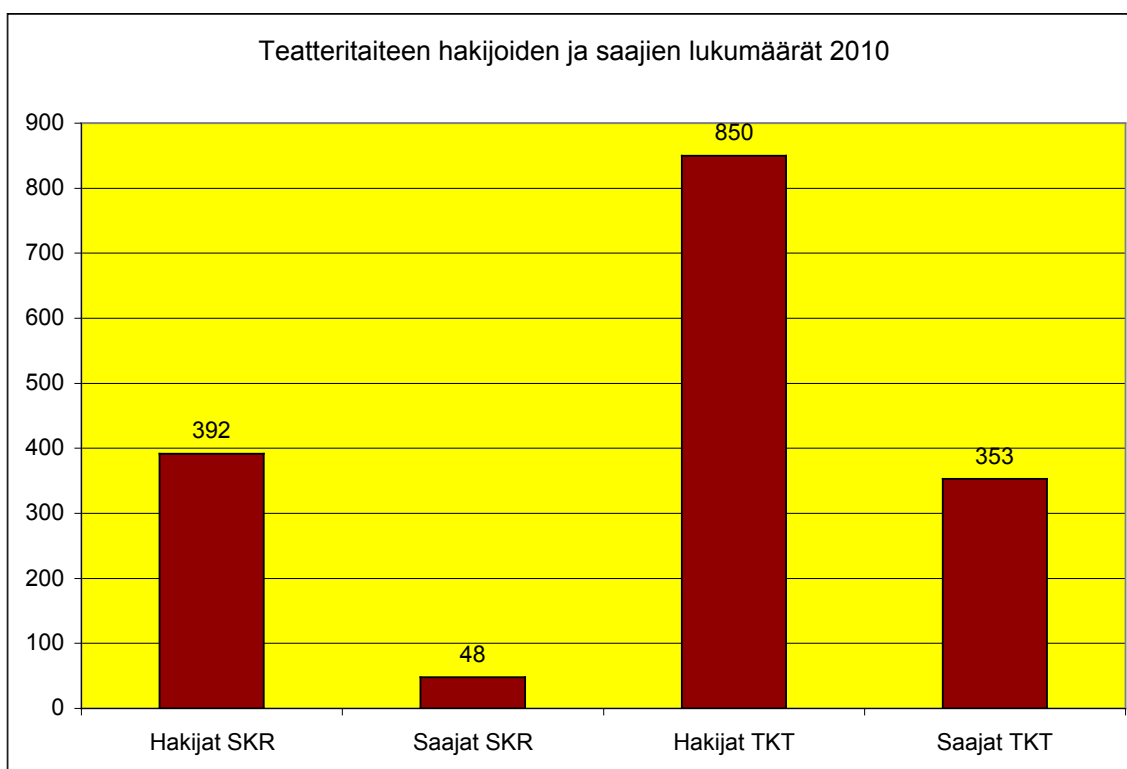
2.6 Tilastoja ja teoriaa

Sain tutkimukseni tueksi Kulttuurirahastolta 2005 ja 2010 vuoden tilastoja teatteriapurahoista, joita vertaan keskenään. Lisäksi vertailen Kulttuurirahaston 2010 tilastoja Taiteen keskustoimikunnan 2010 apuraharekisterin tilastoihin. Tilastojen analyysin on tarkoitus antaa taustatietoa Kulttuurirahaston ja Taiteen Keskustoimikunnan apurahojen hakijoista, sekä kartoittaa teatteriapurahojen myöntöosuuksia. Tilastot ovat tukena laadulliselle analyysilleni, joissa tutkin itse hakemuksia.

Teatteritaide kuuluu sirkuksen ja tanssin kanssa Kulttuurirahastolla näyttämötaiteisiin. Vuonna 2005 Teatteritaiteen hakemuksia tuli Kulttuurirahastolle 366 kappaletta, joista 61:lle myönnettiin apurahoja yhteensä 601900 eurolla. Vuonna 2010 hakemuksia tuli 392 kappaletta ja 48:lle myönnettiin apuraha kaiken kaikkiaan 674 000 eurolla. Kulttuurirahasto myönsi 2005 ja 2010 kokonaisuudesta teatteritaiteelle prosentuaalisesti saman verran, kahdeksan prosenttia. Taiteen keskustoimikunnan vastaava Teatteritaiteen osuus oli 14,1 prosenttia. Kokonaissumma teatteritaiteelle oli 4 350 220 euroa.

Kulttuurirahastolle tulee huomattavasti vähemmän hakemuksia kuin Taiteen keskustoimikunnalle, ja he myöntävätkin apurahoja noin puolet vähemmän. Toisaalta Kulttuurirahasto pyrkii myöntämään apurahat niin suurina, että ne riittävät esitetyn hankkeen toteuttamiseen. Heidän tavoitteenaan ei ole myöntää mahdollisimman monta apurahaa, vaan valita ne joille kyseisenä vuonna annetaan mahdollisuus.

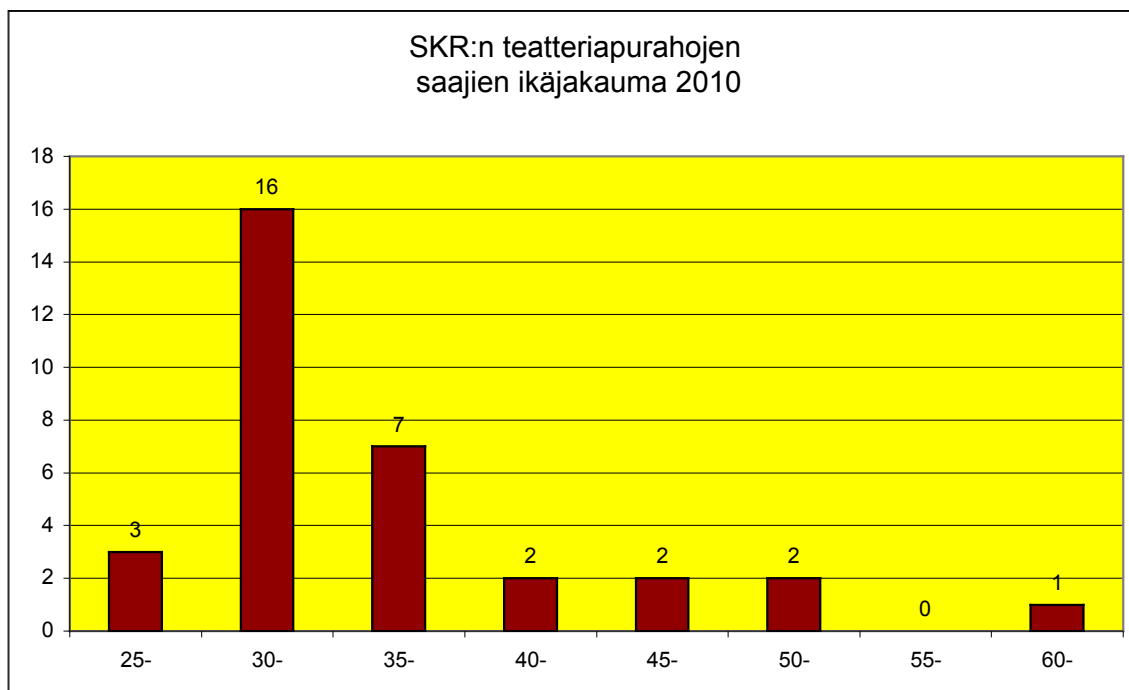

”Taiteen keskustoimikunnan pyrkimys on antaa apurahaa niin paljon, että hanke toteutuu. Apurahat ovat yleensä 2000-9000 euroa. Valitettavasti välillä ei ole mahdollisuutta antaa koko haettua summaan. Jos myönnetään liian pieniä summia hakijat eivät saa toteutettua ideoitaan ja hakevat samaan hankkeeseen seuraavana vuonna lisärahoitusta, mikä tietenkään ei ole hyvä asia.” (Tappola 2011. TKT.)

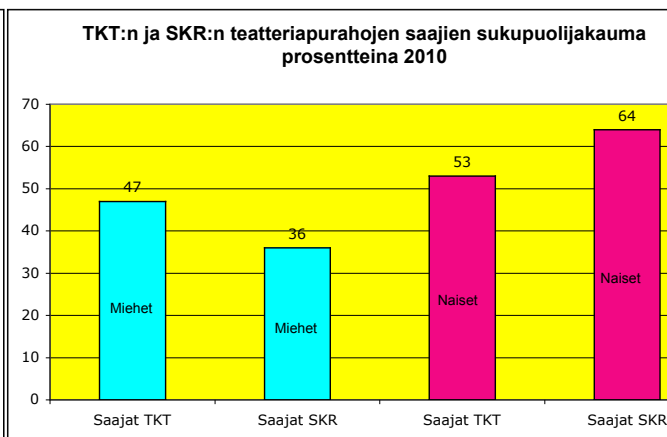
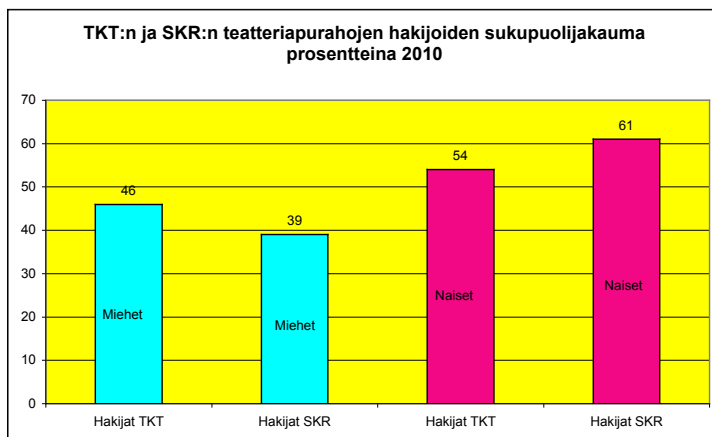
Taiteen keskustoimikunnan apurahat ovat keskimäärin paljon pienempiä kuin Kulttuurirahaston. He kuitenkin jakavat niitä huomattavasti enemmän, joten se kannattaa huomioida apurahaa hakiessa.

Taiteen keskustoimikunnan teatteritaiteen apurahan saajista alle 35-vuotiaita oli 28 prosenttia vuonna 2010. Kulttuurirahastolla alle 35-vuotiaiden osuus oli 58

prosenttia. Kulttuurirahaston teatteriapurahan saajat ovat siis selvästi nuorempia kuin Taiteen keskustoimikunnan. Mielenkiintoista on, että melkein puolet Kulttuurirahaston apurahojen saajista on 30-35 vuotiaita.

Miehet saivat vielä 2005 suhteessa enemmän Kulttuurirahaston teatteriapurahoja verrattuna hakijoiden määrään kuin naiset. Apurahan saaneita miehiä oli 55 prosenttia ja he saivat yhteensä 245 400 euroa. Naisia oli 45 prosenttia ja he saivat yhteensä 202 500 euroa.

Vuoteen 2010 tilanne on jo tasaantunut, ja itse asiassa naisten osuus saaduista apurahoista ylittää muutamalla prosentilla hakijoiden määrän. Taiteen

Keskustoimikunnan vuoden 2010 tilastoissa miehet saavat vieläkin suhteessa enemmän apurahoja kuin naiset, mutta erot ovat pieniä.

2.7 Mihin teatteriapurahoja haetaan ja mihin niitä saadaan?

Kulttuurirahastolta on haettu teatteriapurahoja vuonna 2010 kirjalliseen työskentelyyn, lisensiaattityöhön, matkakuluihin, näyttelyn järjestämiseen, perusopintoihin, soittimen tai muun työvälineen hankintaan ja tutkimuksiin. Näihin kuitenkaan ei ole kyseisenä vuonna myönnetty apurahaa. Vastaavasti Kulttuurirahasto sai 281 hakemusta, jotka koskivat taiteellista työskentelyä ja niistä 35 sai apurahan. Tapahtuman järjestämiseen liittyviä hakemuksia tuli 65 ja niistä 13:lle myönnettiin apuraha. (SKR 2010. Ala- ja käyttötarkoitustilasto.) Kulttuurirahaston apurahat painottuvat taiteellisen työskentelyn ja erilaisten tapahtumien tukemiseen.

3. KULTTUURIRAHASTON APURAHAHAKEMUKSET

3.1 Mistä aineisto koostuu?

Opinnäytetyöni aineistolähtöinen analyysi keskittyy Suomen Kulttuurirahaston apurahahakemusten tarkasteluun. Tutkielmastani selviää apurahahakemuksia yhdistäviä piirteitä, sekä ajatuksia siitä mitä asioita tulee huomioida apurahahakemusta tehdessä. Halusin tutkia nimenomaan teatterialan apurahahakemuksia, koska tuottajat ovat usein olennainen osa teatterihankkeita. Lisäksi tarkastelen onko hankkeessa mukana tuottajaa ja miten se näkyy itse hakemuksessa.

Kulttuurirahasto vastaanottaa vuosittain tuhansia apurahahakemuksia ja satoja teatteritaiteen hakemuksia. Koska materiaalia on hyvin paljon, olen rajannut aineistoni teatteritaiteen alalla toimivien työryhmien ja yhdistysten apurahahakemuksiin. Aineistossani on hakemuksia usealta eri vuodelta. Lisäksi valitsin hakemuksista kaikki, joissa hakijana oli tuottaja. Näiden kriteerien

perusteella aineistoksi rajautui 39 hakemusta.

Tarkastelemistani hakemuksista 21 on hyväksyttyä ja 18 hylättyä. Hakemusten pituus vaihtelee kymmenestä sivusta sataan sivuun, jos kaikki liitteet lasketaan mukaan. Keskimäärin hakemukset ovat noin 20-30 sivuisia.

Apurahahakemukset eivät ole hakijoiden tietosuojan takia julkista tietoa. Sen vuoksi hakemuksia ei saanut viedä pois Kulttuurirahaston tiloista, eikä niistä pystynyt ottamaan kopioita. Hakijoiden anonymiteetin takaamiseksi en myöskään voinut käyttää suoria sitaatteja hakemuksista analyysitulokintojeni tueksi. Kulttuurirahaston tiloissa työskentelyn suurimpana etuna oli se, että minulla oli mahdollisuus saada suunnittelija Petra Jääskeläiseltä arvokkaita neuvoja, sekä tietoa säätiön toimintatavoista ja periaatteista.

3.2 Kulttuurirahaston omat hakuohjeet

Keskusrahaston haku ajoittuu lokakuulle. Apurahahakemuksen tulee olla sekä sähköisenä että allekirjoitettuna paperiversiona toimitettuna säätiölle 31.10. mennessä. Hakijana voi olla yksityishenkilö, työryhmä, yhdistys tai muu yhteisö. Työryhmän hakiessa apurahaa, hakemus täytetään ryhmän vastuuhenkilön tiedoilla ja hakemuksessa mainitaan kaikki ryhmän jäsenet. Työryhmä jakaa myönnetyn apurahan jäsentensä kesken. (SKR 2011.)

Hyvä hakemus on perusteltu ja suunniteltu, selkeästi ja ymmärrettävästi kirjoitettu sekä tiiviisti esitetty. Työsuunnitelma tulee olla korkeintaan kuusi sivua. Siinä tulee kuvata työn taustaa, merkitystä ja tavoitteita, sekä siitä pitää tulla ilmi hakijan edellytykset toteuttaa työsuunnitelma. Lisäksi työsuunnitelmassa tulee kertoa, aikataulu, toteuttamispaikka, toteuttamissuunnitelma, kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma, sekä missä vaiheessa hanke on. Haettavan apurahan määrän tulee perustua työsuunnitelmaan sisältyvään kustannusarvioon ja rahoitussuunnitelmaan. (SKR 2011.)

Työskentelyapurahan ja kohdeapurahan ero on siinä, ettei

työskentelyapurahasta tarvitse maksaa veroa ellei se ylitä 18 805,44 euroa. Taiteilija voi hakea itselleen työskentelyapurahaa. Niitä voidaan myöntää myös työryhmälle useamman taiteilijan työskentelyyn, jos on kyseessä yhteinen hanke. Silloin jokaisen taiteilijan ei tarvitse tehdä erikseen hakemusta. Apurahat on tarkoitettu henkilöille, joille ne on haettu. Apurahoja ei voi siirtää uusille työryhmän jäsenille, kuin poikkeus tapauksissa. Silloin tarvitaan säätiön ja apurahan saaneen allekirjoituksella varustettu hyväksyntä siirrosta. Apurahaa voi hakea työskentelyapurahana, kohdeapurahana tai niiden yhdistelmänä.

Kohdeapurahat taas myönnetään hankkeen toteutumista varten ja niistä voidaan maksaa esimerkiksi palkkoja, vuokria ja muita tuotantokustannuksia. Kohdeapurahaa ei voi jakaa henkilökohtaisina apurahoina, vaan ainoastaan palkkoina, joista tulee maksaa kaikki sivukulut. Yhteisöt voivat hakea ainoastaan kohdeapurahoja, jos hankkeeseen kuitenkin liittyy työskentelyä, kysymyksessä on apurahan hakeminen palkkioihin tai ostopalveluihin eli hankkeen kuluihin (SKR 2011).

Näiden Kulttuurirahaston ohjeiden avulla lähdin tarkastelemaan apurahahakemuksia. Täytyvätkö edellä mainitut asiat hakemuksissa ja ilmeneekö niissä jotain muuta, mitä pitäisi ottaa huomioon hakemusta tehdessä.

3.3 Tutkimusmenetelmät

Olen analysoinut aineistoani soveltamalla laadullista aineistolähtöistä sisällönanalyysiä, jonka lisäksi tiivistin havaintojani aineistosta myös määrällisesti. Laadullisella tutkimusaineistolla olen pyrkinyt tutkimusaineiston syvälliseen ymmärtämiseen. Aineistolähtöisen sisällönanalyysin periaatteiden mukaisesti tarkastelin hyväksytyjen ja hylättyjen apurahahakemuksien yhtäläisyyksiä ja eroavuuksia. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108, 131.) Olen luokitellut ja teemoitellut sisältöä tutkimuskysymysten rajaamina. Pyrin selkeästi argumentoimaan analyysitulintojani ja niistä tekemiäni johtopäätöksiä. Työssäni kerron, miten olen aineistoni kerännyt ja millä perusteella. Selvitän myös, miksi valitsin tiedonantajani eli tässä tapauksessa tilaajani. Pohdin myös tutkimukseni luotettavuutta ja lopuksi teen yhteenvedon.

3.4 Tutkimuskysymykset

Helpottaakseni aineiston lähestymistä minulla oli apunani joukko kysymyksiä, joita hioin työprosessin edetessä. Ne auttoivat minua hahmottamaan hankkeiden kokonaisuutta, ja niiden avulla sain muodostettua yleiskuvaa apurahahakemuksista. Kysymykset olivat samat hyväksytyissä ja hylätyissä hakemuksissa.

Nostin aineistostani esille seuraavia asioita:

1. Millaisia hankkeita tuetaan?
2. Vastaako haettu summa myönnettyä apurahaa?
3. Mitä teemoja ja aiheita hanke käsittelee?
4. Mikä on tyypillisen hakijan profiili?
5. Näkyvätkö tuottajat apurahahakemuksissa?

3.5 Aineiston analyysi

Tarkastelen aineistoani edellä esitettyjen tutkimuskysymysten kautta. Keskityn hakemusten sisältöön. Mitä asioita hakemuksessa on mainittu? Olen poiminut toistuvat teemat ja ryhmitellyt ne erilaisten pelkistettyjen kysymysten alle niin, että saan havainnot typistettyä hallittavaan määrään.

1. Millaisia hankkeita tuetaan?

Yksityisenä säätiönä Kulttuurirahaston ei tarvitse ottaa huomioon kulttuuripoliittisia suuntauksia kuten Opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudessa toimivan Taiteen keskustoimikunnan, ja näin sillä on vapaampi mahdollisuus tukea mielestään tärkeitä hankkeita.

Rakenne ja koko:

21:stä hyväksytystä hakemuksesta yhdeksän haki apurahaa esityskokonaisuuden valmistamiseen. Kansainvälisiä hankkeita oli kymmenen.

Laskin kansainvälisiksi hankkeiksi Suomessa tapahtuvat monikulttuuriset hankkeet, sekä ulkomailla tapahtuvat yhteistyöproduktiot. Yksi hakemus koski ennakkovalmisteluja ja se oli kohdennettu matkakustannuksiin. Toinen hakemus oli kohdennettu esiintymiskiertueen järjestämiseen. Teatterifestivaalin tuottamiseen oli saanut rahoitusta viisi hakemusta. Kaksi niistä koskivat samaa hanketta.

Suuria hankkeita oli kymmenen eli lähes puolet hyväksytyistä hakemuksista. Suuriksi hankkeiksi määrittelin hakemukset, joissa haettiin yli 20000 euroa tai kyse oli monivuotisesta hankkeesta. Ne koostuivat festivaaleista, koulutushankkeista, monikulttuurisuutta vahvistavista hankkeista, kansainvälisistä teatteriyhteistyöhankkeista. Yhdessä hakemuksessa oli haettu neljälle eri teatteriprojektille rahoitusta.

Kulttuurirahasto tukee suuria hankkeita. Suurin haettu summa oli 115 250 euroa ja myönnetty oli 75000 euroa. Kolme hanketta sai 60 000-75 000 euroa, Kuusi hakemusta sai 20 000-25 000 euroa, kahdeksan hakemusta saivat 10 000-15 000 euroa ja 8 500-2 400 euroa sai neljä hakemusta.

18:sta hylätyistä hakemuksesta seitsemän koski erilaisten teatteriesityskokonaisuuksien valmistamista, neljä haki nukketeatteriesityksen valmistamiseen, kolme haki koulutus- ja kehittämistyöhön ja toiset kolme hakemusta hakivat musiikkiteatteriesityksen valmistamiseen. Yhdessä hakemuksessa tuottaja haki vuosiapurahaa taiteelliseen työskentelyyn.

Suurin haettu summa hylätyissä hankkeissa oli 60 000 euroa, kolmeen hankkeeseen oli haettu 40 000-60 000 euroa, toisessa kolmessa hankkeessa haettiin 20 000-30 000 euroa, 10 000-20 000 euroa haki kahdeksan hakemusta ja neljä hanketta haki alle 8 500 euroa.

Yhteenveto:

Aineistoni perusteella nukketeatteriesityksen tekoon ei saatu kyseisinä vuosina apurahoja. Neljästä musiikkiteatteriesityksestä vain yksi sai apurahan. Kaksi tuottajaa hakivat omaan taiteelliseen työskentelyyn apurahaa. Heillä oli sama

aihe, mutta vain toinen heistä sai apurahan. Hänen työnsä oli pidemmällä, haettu summa pienempi ja ammattitausta monipuolisempi.

Eniten tukea saivat 10 000-25 000 euron hankkeet, niitä oli hyväksytyistä neljätoista kahdestakymmenestäyhdestä hakemuksesta. Hyväksytyissä ja hylätyissä haetut rahamäärät olivat lähes samoja. Suoranaisesti haetusta summasta ei voi sanoa tuetaanko hanketta, tärkeämmäksi kysymykseksi nousee, onko rahoitussuunnitelma realistinen.

2. Vastaako haettu summa myönnettyä apurahaa?

Kuudessatoista hyväksytyssä hakemuksessa hakija oli saanut pyytämänsä apurahan. Viidessä hakemuksessa hakijalle annettiin vähemmän mitä hän oli hakenut. Kaksi niistä oli suuria hankkeita. Toinen suurista hankkeista oli kohdistanut apurahan henkilökohtaiseen apurahaan, monikulttuurisuuden vahvistamiseen teatteritoiminnassa, aputyövoimaan ja ostopalveluihin. Aputyövoiman ja ostopalveluiden osuus oli eväty lopullisesta apurahasta. Pienemmissä hankkeissa apurahat olivat pyöristetty alaspäin: esimerkiksi oli haettu 12 000 euroa ja saatu 10 000 euroa, tai haettu 5 100 euroa ja saatu 5 000 euroa.

Yhteenveto:

Kulttuurirahastolta ei kannata hakea ylimääristä tukea siinä pelossa, että saa vain osan hakemastaan summasta. Hankkeen ollessa realistinen, Kulttuurirahasto myöntää apurahat niin suurina, että ne riittävät esitetyn suunnitelman toteuttamiseen.

3. Mitä teemoja ja aiheita hanke käsittelee?

Olen jakanut teemat tuotannollisiin ja sisällöllisiin. Poimin aineistostani otoksia, joiden avulla valotan hakemusten sisältöä syvemmin. Löysin kaksi aihetta hyväksytyistä hakemuksista, jotka nousivat muiden edelle: kansainvälisyys ja teatterin ja taiteen edistäminen.

Tuotannolliset teemat

Kansainvälisyys eri muodoissa oli hakemuksissa yleisin tuotannollinen teema. Sekä kansainvälisyys ulkomailla että monikulttuurisuus Suomessa toistuivat aineistossa. Ammattitaidon välittäminen ja jakaminen eri maiden teatteritekijöiden kanssa sekä suomalaisen taide-elämän rikastuttaminen koettiin tärkeäksi. Kansainvälisyyttä perusteltiin solidaarisuuden edistämisellä ja avoimuuden, jakamisen sekä oppimisen kautta. Monikulttuurisissa hankkeissa korostettiin, että juurien arvostaminen ja oman identiteetin löytäminen eivät ole ristiriidassa keskenään.

Taiteen ja teatterin edistäminen nousi toisena tärkeänä teemana aineistosta. Taiteen kehittäminen korostui hakemuksissa eikä esimerkiksi vakiintuneiden tapojen ja perinteiden vaaliminen. Vaikka hakemus olisi koskenut esityskokonaisuuden tuottamista, taiteelliset sisällöt olivat uudistavia ja kokeilevia. Lisäksi hankkeissa tuotiin esille yhteistyön ja ammattitaidon kehittämiseen tähtäävää toimintaa. Myös teatterin kehittäminen korostui hyväksytyissä hankkeissa tuotannollisella tavalla. Näkyvyyttä ja tunnettavuutta korostettiin.

Hankkeet käsittelivät myös ammattitaidon lisäämistä ja monipuolistamista sekä toimintatapojen uudistamista. Niissä keskityttiin taiteilijoiden ammattitaidon kehittämiseen sekä omien voimavarojen tunnistamiseen, ja sitä kautta ammattikentän työnlaadun parantamiseen.

Sisällölliset teemat

Tarkastelen **taiteen sisällöllisiä teemoja** eri näkökulmasta kuin aikaisemmin esitettyjä. Taiteen sisällöllisistä teemoista esiin nousi myös kansainvälisiä teemoja, kuten monikulttuurisuus. Sisällölliset teemat eivät yhtä selvästi selitä apurahan saamista. Taiteellisten teemojen kirjo oli suuri ja taiteen monipuolisuus korostui. Hakemuksissa näkyi yhteiskuntakriittisiä ja taiteen terapeutista voimaa korostavia aiheita. Lasten hyvinvointi ja heidän äänensä esiin tuominen taiteen avulla, sekä yleisemmin taiteen voimaannuttavaa arvoa

käsiteltiin useissa hankkeissa. Filosofian ja taiteen yhdistäminen, luonnon kanssa tasapainossa eläminen sekä ihmisen oman itsensä löytäminen olivat yleisiä teemoja.

Kansainvälisyys nousi hylätyissä hakemuksissa esille eri tavalla kuin hyväksytyissä. Teatteria käytettiin keinona käsitellä kansainvälisiä ongelmia. Esimerkiksi esille tuotiin vähemmistöjen asema yhteiskunnassa. Kansainvälisyys tuotiin esille enemmän taiteen sisällöissä. Aiheet koskettivat tavallisia ihmisiä eivätkä taiteilijoita. Osa hankkeista oli yhteisötaide lähtöisiä, joissa pyrittiin auttamaan ja aktivoimaan ihmisiä taiteen keinoin.

Myös **yhteiskunnallisia** aiheita käsiteltiin taiteellisissa sisällöissä, kuten esimerkiksi alkoholismia. Naiseuden käsitteleminen näkyi myös useammassa hakemuksessa.

Yhteenveto:

Hyväksytyissä hakemuksissa korostui tuotannollinen taiteen kehittäminen varsinkin kansainvälisyyden kohdalla. Hylätyissä hankkeissa kansainvälisyys näkyi esityssisällöllisenä pyrkimyksenä edistää vähemmistöjen ja huono-osaisten asemaa. Tuottajien merkitys korostui hyväksytyissä hakemuksissa, koska niissä kansainvälisyys teemana on paljon tuotannollisempi. Kansainvälisissä hankkeissa painotettiin eri maalaisten taiteilijoiden verkostoitumista ja ammattitaidon välittämistä. Hankkeet pyrkivät vaikuttamaan teatterikentän rakenteisiin ja taiteilijoiden aseman parantamiseen yhteiskunnassa. Hyväksytyissä hakemuksissa korostuivat yhteistyön, verkostoitumisen, näkyvyyden ja teatteriviennin merkitys. Juuri samoja asioita myös tuottajakoulutuksessa opetetaan.

Taidekoulutuksen opetus taas painottuu enemmän taiteen tekemiseen ja esityskokonaisuuksien sisältöön. Taiteilijoiden hakemuksissa pyrittiinkin vaikuttamaan esityksen kautta katsojiin, tuomalla yhteiskunnan epäkohtia näkyville. Vaikka tuottajat eivät näkyvästi hae apurahoja niin hankkeet, jotka hyväksytään ovat usein tuotantolähtöisiä. Näiden hankkeiden on helpompi korostaa projektin tärkeyttä, yhteiskunnallista merkitystä ja toteutumista.

Taiteellinen sisältö ei kerro yhtä selvästi saako hanke rahoitusta vai ei. Taiteelliset sisällöt olivat monipuolisia ja aiheet mielenkiintoisia sekä hyväksytyissä että hylätyissä hankkeissa.

4. Mikä on tyypillisen hakijan profiili?

Hakijat muodostuivat kirjavasta joukosta teatteritaiteen ammattilaisia. Apurahalla työskentely oli lähes kaikille entuudestaan tuttua.

Kaikissa **hyväksytyissä** hakemuksessa paitsi yhdessä oli mainittu, että työryhmän jäsenet olivat saaneet aikaisemminkin apurahoja. Monissa oli saatu useita apurahoja eri paikoista ja summatkin olivat huomattavia. Kahdessa hakemuksessa aikaisemmat apurahat olivat olleet hyvin pieniä. **Hylätyistä** hakemuksista kaksi ei ollut saanut aikaisemmin apurahoja. Kuitenkin aikaisempia apurahoja oli saatu hyväksytyjä hakemuksia vähemmän ja summat olivat usein pienempiä.

Kaikissa **hyväksytyissä** hakemuksissa tekijät olivat ammattilaisia. Työryhmään kuului aina yksi nimekkäämpi jäsen, usein kuitenkin kaikki työryhmän jäsenet olivat tehneet jo näyttävää uraa. Suurimmaksi osaksi myös **hylätyissä** hakemuksissa tekijät olivat ammattilaisia. Viidessä hakemuksessa oli sekä ammattilaisia, että opiskelijoita. Kahdessa hakemuksessa hakijat olivat toisten alojen ammattilaisia kuten musiikin ja kasvatustieteen. Yksi hakemus oli opiskelijoiden tekemä, mutta heilläkin ohjaaja oli juuri valmistunut Teatterikorkeakoulusta.

Yhteenveto:

Aineiston perusteella voi sanoa, että lähes kaikilla hakijoilla on jo kokemusta apurahaprosessista. Hyvin vähän hakijoina on ensikertalaisia, tai he ovat piilossa osana kokeneempaa työryhmää. Apurahoja hakevat ammattitaiteilijat, joille ne ovat suunnattukin.

5. Näkyvätkö tuottajat apurahahakemuksissa?

Vuonna 2009-2010 haussa Kulttuurirahastolle kaiken kaikkiaan tuli taidehakemuksia 4 165, joista 24:ssä hakijana oli tuottaja. Säveltaiteeseen tuli viisi, kuvataiteeseen ja teatteriin neljä, kirjallisuuteen ja lastenkulttuurin kolme, tanssiin kaksi ja elokuvaan, sirkukseen ja taideteollisuuteen, jokaiseen yksi tuottajahakemus. Teatteritaiteen hakemuksia tuli 392 kappaletta ja niistä hakijana oli tuottaja vain neljässä. (SKR 2010. Tilastot.) Hakemuksia, joissa tuottaja on merkitty vastuuhenkilöksi ei vielä ole kovin montaa, mutta niiden määrä kasvaa joka vuosi.

Luvut eivät kuitenkaan kerro koko totuutta. Vaikka tuottajaa ei olisi laitettu hakijaksi, on hän usein mukana hakijoiden joukossa tai työryhmässä. Minun 39 hakemusta sisältävässäni aineistossa tuottaja oli mainittu neljässätoista hyväksytyssä ja kahdeksassa hylätyssä. Lisäksi löytyi viitteitä siitä, että yhdistys tuottaa näytelmän, ja että apurahaa oli haettu myös aputyövoiman palkkaamiseen. Toisaalta hankkeella saattoi olla projektipäällikkö tai taloussihteeri, joka usein hoitaa samoja tehtäviä kuin tuottaja. Suurimmassa osassa hakemuksista tuottaja oli mukana toteuttamassa hanketta.

Tuottaja merkittiin hyvin eri tavoin hakemuksiin. Jaoin ne seuraaviin ryhmiin:

- Hakemuksessa yhdistys on merkitty hakijaksi ja se palkkaa kohdeapurahasta/avustuksesta tuottajan. Aineistosta löytyi tällaisia hakemuksia viisi, joista neljä sai apurahaa.
- Työryhmä hakee apurahaa, tuottajan palkkio maksetaan aputyövoimana. Neljästä hakemuksesta kolme sai apurahaa.
- Hakemus, jossa tuottaja on työryhmän jäsenenä, muttei vastuuhenkilönä. Tuottajalle haettiin verotonta apurahaa. Viidestä hakemuksesta kaksi sai apurahaa.
- Tuottaja on merkitty vastuuhenkilöksi ja työryhmän jäseneksi. Neljästä hakijasta puolet sai apurahaa.

- Tuottaja haki tukea omaan taiteelliseen työhönsä kahdessa eri tapauksessa, joista toinen sai apurahaa.
- Yhdessä hyväksytyssä hakemuksessa tuottaja oli merkitty työryhmän vastuuhenkilöksi, mutta hänen palkkansa maksettiin yhdistyksen vuosibudjetista.
- Yhdessä hyväksytyssä yhdistyksen apurahahakemuksessa tuottajan palkka maksettiin muualta.
- Lisäksi apurahahakemuksen tekijöinä on usein tuottaja, joka ei näy koko hakemuksessa. Näitä ei luonnollisestikaan löytynyt aineistosta, mutta haastattelujen ja hakemustyyppien pohjalta voin perustellusti väittää näin tapahtuvan.
- Hakemuksia, joissa tuottajat hakevat työskentelyapurahaa tuottajan työhönsä ei aineistostani löytynyt. Eikä myöskään hakemuksia, joissa tuotantoyhtiö olisi ollut mukana.

3.6 Yhteenveto aineistoanalyysistä

Suomen Kulttuurirahastossa apurahan saajat valitsee joka vuosi vaihtuvat taiteenalan asiantuntijat. He tekevät esityksen apurahojen saajista säätiön hallitukselle, joka myöntää apurahat. Koska asiantuntijat vaihtuvat vuosittain, vaikuttavat he omalla persoonallaan siihen, kuka saa apurahaa. Kulttuurirahasto haluaa antaa asiantuntijalle mahdollisuuden käyttää ammattitaitoaan ja henkilökohtaista näkemystään myöntäessään apurahoja.

Aineistoni ja Kulttuurirahastossa käymieni keskustelujen jälkeen voin todeta, että säätiö pyrkii tukemaan kansainvälisiä, kokeilevia, uutta tietoa ja taitoa tuovia, jopa riskipitoisia hankkeita. Lisäksi kannustetaan taiteilijoiden ja eri alojen väliseen yhteistyöhön. Taiteen moninaisuutta arvostetaan.

Tärkeiksi asioiksi hakemuksista nousivat esimerkiksi työsuunnitelman realistisuus ja hankkeen näkökulma, ajankohtaisuus sekä yhteiskunnallinen ja

taiteellinen tärkeys. Hyväkään työsuunnitelma ei saanut rahoitusta, jos budjetista löytyi virheitä tai rahoitussuunnitelma ei ollut oikeassa suhteessa hankkeen kokoon nähden. Kaikki apurahaa saaneet hakijat olivat ammattilaisia. Hakijan CV kertoo hänen aikaisemmista onnistumisistaan ja luo edellytyksiä hankkeen toteuttamiselle. Hyväksytyjen hakemusten tekijäjoukko oli lähes aina saanut aikaisemminkin apurahaa. Hakemuksen läpimenoa helpotti, jos hankkeeseen oli saatu avustusta muualtakin. Taiteen edistäminen, yhteistyökumppaneiden tärkeys ja kansainvälisyys korostuivat hyväksytyissä hakemuksissa.

Hylätyissä hakemuksissa korostuivat työ- ja rahoitussuunnitelman epävarmuus. Lisäksi hankkeet joiden työsuunnitelmaa lukiessa sai kuvan, ettei hakija itsekään usko työn toteutumiseen tai apurahan saamiseen eivät saaneet apurahaa. Aikaisempien virheiden esille tuominen työsuunnitelmassa ei oletettavastikaan auttanut apurahan saamista. Hylätyissä hakemuksissa oli myös usein kohdennettu avustus pelkkiin materiaalikustannuksiin tai aputyövoiman työllistämiseen. Kulttuurirahasto haluaa ensisijaisesti tukea taiteellista työskentelyä ja aputyövoiman palkkausta tuetaan vain poikkeustapauksissa.

Hylättyjen hakemusten joukossa oli myös hankkeita, jotka olivat saaneet aikaisemmin apurahaa ja tulivat saamaan sitä myös myöhemmin. Kyseisen vuoden hakemuksessa budjetti oli laadittu ylimalkaisesti, esimerkiksi tulopuolen apurahat oli merkitty pelkillä kysymysmerkeillä.

Apurahaa voi hakea myös hankkeen suunnitteluun. Jos on kyse monivuotisesta hankkeesta, hakemuksessa voi mainita, että aikoo hakea samalle hankkeelle seuraavana vuonna lisärahoitusta. Pitkälle mietityt monivuotiset projektit antavat vakuuttavan kuvan tekijöistä.

Apurahaohjeet ovat vain taulun kehykset ja hakemukset näyttävät itse taideteoksen. Koska jokainen hakemus on oma taideteoksensa, sen määrittely on vaikeaa. Voimme katsoa onko taiteilijalla ammattitaitoa käyttää sivellintä, mutta se pidämmekö valmiista työstä on katsojan itsensä määritettävissä.

Materiaalia oli paljon ja jokainen hakemus vaati asiantuntijuutta taidekentästä, budjetista, tekijöiden taustoista ja kokonaisuudesta. Toisaalta tuottajana kaikki aihealueet olivat jo ennestään tuttuja. Koen oppineeni prosessissa paljon ja seuraavan kerran, kun lähdän hakemaan hankkeelleni rahoitusta, osaan hahmottaa apurahaproessin paremmin ja ymmärrän mitä kaikkea se vaatii. Apurahan hakeminen ja saaminen ei ole salatiedettä. Se vaatii työtä, ammattitaitoa, hyviä ideoita, epävarmuuden sietämistä ja itsensä ja hankkeensa sujuvasanaista esittelyä. Lisäksi taidekentän tunteminen ja yhteistyö muiden ammattilaisten kanssa, sekä oman ammattitaidon häpeilemätön esille tuominen kannattaa.

4 TUOTTAJA JA APURAHAT

Teatterituottamista käsittelevää kirjallisuutta löytyy niukasti. Materiaalin niukkuus viittaa teatterintutkijoiden taipumukseen eriyttää tuotanto muusta esityssisällöstä (Hauru 2007, 15). Jukka Hytin Teatterituottajan opas (2005) on toistaiseksi ainut suomeksi julkaistu teatterituottamista käsittelevä kirja. Teoksessa teatteriohjaaja Erik Söderblom kuvaa tuottajan työtä:

”Tärkeintä on visio. Tuottajalla pitäisi olla maailmankatsomus, ihmiskäsitys ja teatterikäsitys. Ilman näitä ei voi olla visiota, tai se jää ohueksi ja helposti puhkaistavaksi. Tuottajan pitäisi olla käytännön ihminen. Hänen pitää osata laskea. Paskamaiset ihmiset eivät menesty tuottajina.” (Hytti 2005, 44.)

Päästäkseni paremmin perille tuottajan tämänhetkisestä tilanteesta apurahakentällä, haastattelin Suomen Kulttuurirahaston suunnittelijaa Petra Jääskeläistä, Taiteen Keskustoimikunnan näyttämötaiteen suunnittelijaa Anni Tappolaa, Teatterituottaja/ohjaajaa Jukka Hyttiä, Aavatuotanto Oy:n kulttuurituottajaa Katri Muhosta, sekä Teatteri- ja Mediatyöntekijät ry:n talouspäällikköä Aulikki Raatikaista. Lisäksi lähetin sähköpostikyselyn Suomen kulttuurituottajat ry:n puheenjohtaja Ossi Luodolle ja esittävän taiteen ammattilaiselle Roosa Hannikaiselle. Haastattelujen päätavoitteena oli avata keskustelua tuottajan eri rooleista ja saada eri osapuolten näkemyksiä apurahaproseesseista.

Haastatteluissa esitin jokaiselle nämä kolme kysymystä:

1. Millaisena koet tuottajan roolin apurahakentällä?
2. Onko tuottajalla mahdollisuutta hakea apurahaa?
3. Mitkä ovat yleisimmät ongelmat apurahaprosessissa?

Lisäksi jokaiselle olin laatinut joukon lisäkysymyksiä, joissa sain tietoa heidän näkökulmastaan apurahaprosessiin ja tuottajan rooliin. Kulttuurirahaston ja Taiteen keskustoimikunnan suunnittelijoilta sain tietoa myöntäjätahon suhtautumisesta tuottajiin, ja mitä hyvältä apurahahakemukselta odotetaan. Tuottajilta sain käytännön tietoa apurahojen hakemisesta, ja siitä miten tuottajat yleensä näkyvät hakemuksissa. Aulikki Raatikainen kertoi, mitä taiteilijan tulee huomioida apurahakauden aikana, ja mitä työmarkkinoiden näkökulmasta tarkoittaa apurahalla työskentely.

Olen käyttänyt työssäni haastattelumateriaalia suorina lainauksina ja yleisenä tietopohjana. Olen myös välittänyt suullisesti tietoa osapuolten välillä. Haastattelut ovat olleet työläs vaikkakin mielenkiintoinen tapa kerätä tietoa. Aluksi tarkoituksenani oli tehdä vain muutama haastattelu, mutta työn edetessä koin haastattelujen tulevan yhä tärkeämmäksi osaksi työtäni. Varsinkin tuottajan rooli apurahakentällä hahmottui parhaiten haastatteluiden avulla. Jälkeen päin ajateltuna ryhmähaastattelu olisi voinut olla myös toimiva tapa saada ja jakaa tietoa eri osapuolten välillä. Toisaalta ihmisten aikataulujen sovittaminen yhteen olisi ollut erittäin haastavaa.

Apurahat ovat suunnattu taiteilijoille, niiden tarkoitus on tukea tieteellistä ja taiteellista toimintaa. Tuottajan työtä on vaikea saada sijoittumaan suoranaisesti taiteellisen työn alle. Vaikka tuottajan työ on luovaa, se ei ole taiteen tekemistä, mutta se on taiteen edistämistä. Tapauskohtaisesti täytyy miettiä onko tuottaja oikeutettu apurahaan. On useita tilanteita, missä tuottajan työ muistuttaa hyvin paljon taiteilijan työtä, jolloin apurahan saamisen pitäisi olla mahdollista. Jos tuottaja on mukana ideoimassa ja suunnittelemassa sisältöä alusta alkaen koko prosessin ajan, hän väkisininkin vaikuttaa taiteelliseen lopputulokseen. Taiteilijatuottaja voi merkitä itsensä hakijaksi esimerkiksi nimellä muusikko/tuottaja tai ohjaaja/tuottaja, jolloin hänen hakemistaan ei

kyseenalaisteta. Miten määritellä tuottaja, joka suunnittelee esimerkiksi festivaalin? Hän kokoaa visuaalisen ilmeen, miettii teemat ja suunnittelee kaiken yhdessä eri tekijöiden kanssa, eikö silloin tuottajan työ muistuta pitkälti ohjaajan työtä? Hänen työnsä sisältää sekä taiteellisen suunnittelun että käytännön järjestämisen.

Työni tarkoituksena ei ole se, että tuottajat vievät taiteilijoille tarkoitetut vähät apurahat. Entä jos taiteilijakaan ei pysty toteuttamaan suunnittelemaansa hanketta ilman tuottajan apua, eikö tuottaja ole silloin se henkilö, joka mahdollistaa myös taiteilijan työn tekemisen ja hänen paremman taloudellisen asemansa?

Työryhmän jäsenenä tuottaja voi jo nyt saada apurahaa. Tuottajat jättävät usein itsensä pois hakemuksesta, koska he pelkäävät, että tuottajaan suhtaudutaan varauksella. Kuitenkin olisi tärkeää, että tuottajat rohkeasti määrittelisivät oman työnkuvansa hakemuksessa, niin että apurahojen myöntäjille tulisi tuottajan työn piirteet ja merkitys paremmin tutuksi.

”Yleisesti apurahojen määrittelyperusteina tulee toimia kyseessä olevan apurahatoimijan esim. säätiön perustamisajatus sekä sitä heijastavat säännöt. Mikäli apurahan perimmäisenä kohteena on produktio, jokin taiteellinen lopputulos tai teos, kuuluu tuottaja siihen luontevana osana.”
(Luoto 2011. Tuottaja.)

4.1 Tuottajan roolin määrittelyä

Tuottaja löytää itsensä usein tilanteesta, jossa häneltä kysytään, mitä hänen työnsä sisältää? Ohjaaja tai näyttelijä harvemmin joutuu selittelemään omaa ammattiaan. Näyttelijän työn tulokset katsoja näkee esityksessä. Ohjaajan työ on esillä taiteellisessa kokonaisuudessa, mutta tuottajan työn jälki on piilossa kaiken takana. (Hauru 2007, 19.)

Kulttuurialoilla ”tuottaja” työnimikkeenä on hankala, koska se viittaa selkeästi taloushallintoon, mistä nimike on otettukin. Markkinatalouden näkökulmasta tuottajan päämääränä on taloudellisen voiton tavoittelu, mutta mitkä ovat kulttuurituottajan tai teatterituottajan työn arvot ja tavoitteet? Teatterituottajan työkuvaan kuuluvat myös käytännön ja talouden hallinta, mutta erityispiirteensä on, ettei kyse ole kaupallisen alan työstä. (Hauru 2007, 13.)

Tuottajaa ei pidä sekoittaa agenttiin, joka vainuaa myyntimenestyksen ja auttaa sen tuotteistamisessa. Teatterituottajan pääasiallisena tehtävänä ei ole myydä valmista tuotetta, vaan hän yhdessä muun työryhmän kanssa valmistaa esitystä. Tuottajan on mukauduttava kunkin työryhmän tapoihin ja taiteellisiin tavoitteisiin. Mukautuminen ei tarkoita sitä, etteikö tuottajan tulisi kyseenalaistaa huonosti toimivia järjestelmiä. Tuottajan velvollisuus onkin kysyä kiusallisia kysymyksiä ja näin saada työryhmä ja asiat toimimaan mahdollisimman hyvin. (Hytti 2005, 45.)

Teatterituottajan titteli tarkoittaa alunperin henkilöä, joka on taiteellisen hankkeen käyntiinpanija ja hankkeen rahoittaja. Suomessa yksityiset henkilöt eivät toimi teatterihankkeiden rahoittajina (Hytti 2005, 41). Suomalaisessa teatterituotannossa tuottaja järjestää rahoituksen yhdestä tai useammasta rahoituslähteestä ja hallinnoi esityksen käytössä olevia varoja.

4.2 Tuottajien koulutus

Kulttuurialan koulutus on muuttunut viime vuosikymmeninä. Aikaisemmin alan ammattiin tähtäävä koulutus toteutui Kulttuurisihteeri- nimikkeellä. Kulttuurisihteerien kouluttaminen lopetettiin vuonna 1998 toisen asteen oppilaitoksissa. Silloin siirryttiin korkeakoulujärjestelmän piiriin. 1990-luvun alussa aloitettiin myös yliopistoissa koulututtaa tuottajia arts- ja culture management -ohjelmissa. Nykyisin kulttuurituottajan AMK tutkinnon voi suorittaa Humanistisessa ammattikorkeakoulussa, Metropoliasissa, Mikkelin ja Seinäjoen ammattikorkeakouluissa sekä yrkehögskola Noviassa. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon voi suorittaa Humakin ja Metropolian yhteistyökoulutuksessa ja muutamissa yliopistojen maisteriohjelmissa. Näiden

rinnalla on paljon projekteittain organisoitunutta täydennyskoulutusta. Koulutuksen pääpainon arvellaan siirtyvän tulevaisuudessa ammattissa jo työskentelevien täydennys- ja maisteritasonkoulutukseen. (Halonen & Teye 2011, 38).

Monet kulttuurituottajista työskentelevät julkisen sektorin alaisuudessa toimivissa instituutioissa. Tällöin tuottajalla on mahdollisuus nauttia vakituisesta työsuhteesta ja selkeästä työnantajasta. Osa tuottajista toimii yhdistysten ja järjestöjen palkkalistoilla ja osa freelancereina (Hytti 2005, 165). Vapaalla kentällä toimivan tuottajan työ taas muodostuu produktioittain koottavien tuotantotiimien varaan. Hänen työtään leimaavat esimerkiksi apurahat, sivutoiminen yrittäjyys, freelancer- tai tavallisella verokortilla tehtävä työ, palkat ja palkkiot. Työn epävarmuus aiheuttaa monissa tuottajissa huolta. (Halonen & Teye 2011, 51).

4.3 Tuottajan vastuu

Tuottajien koulutuksen taso vaihtelee eri oppilaitoksissa. Lisäksi alalla toimivien koulutustaustat ovat hyvinkin erilaisia. Työn oppii tekemällä, mutta joskus on vaikea hahmottaa mitä kaikkea tuottajan työ pitää sisällään. Tuottajan on hallittava suuria kokonaisuuksia, talousasioita, sosiaalisia taitoja sekä ymmärrettävä taiteen merkitys ja luovassa maailmassa työskentely. Lisäksi hänen on siedettävä epävarmuutta ja osattava ennakoida tilanteita. Työryhmän täytyy voida luottaa tuottajaan. Hänen on osattava sanoa rehellisesti työryhmälle, mikä on mahdollista ja mikä ei. Tuottajan täytyy olla oikeissa asioissa pikkutarkka, mutta yleisesti hänen tulee keskittyä suuriin kokonaisuuksiin.

”Tuottajalle syntyy usein liian suuri vastuu koko projektin toteutumisesta eikä hänellä välttämättä ole resursseja ja taitoa kantaa kaikkea. Tuottajan tulee tehdä työryhmälle selväksi oma roolinsa. Esimerkiksi esiintymispaikoista tulee sopia yhdessä, koska tekniset edellytykset vaikuttavat merkittävästi koko taiteelliseen kokonaisuuteen. Tuottajaa ei saa ”ulkoistaa” hoitamaan käytännön asioita, vaan koko työryhmän tulee ottaa vastuuta ja olla tietoisia missä mennään myös taloudellisesti.” (Raatikainen 2011. TEME.)

Tuottajan täytyy projektikohtaisesti miettiä onko hänen järkevää lähteä hankkeeseen mukaan ja haluaako hän olla mukana toteuttamassa juuri tätä esitystä. Jos tuottaja ei puolla toteutuvan esityksen olemassaoloa, hän ei pysty antamaan työryhmälle tarvittavaa panosta eikä vakuuttamaan rahoittajia ja katsojia. Se ei tietenkään tarkoita sitä, että tuottaja voi ottaa vastaan vain työt, jotka koskettavat hänen sieluaan. Tuottajan täytyy löytää jokaisesta projektista ne hyvät puolet, joiden avulla hän vakuuttaa ihmiset oman esityksensä ainutlaatuisuudesta.

”On tapahtumia, joissa tarvittaisiin tuotannollista apua, mutta työtä ei voi ottaa vastaan, koska riski on liian suuri. Tuottajan työtä täytyy arvostaa niin, että palkka on taattu. Jos työ tehdään ilman korvausta, kysymys on harrastuksesta.” (Muhonen 2011. Kulttuurituottaja.)

Osa tuottajista toimii etäisen neutraalisti ja hoitaa pelkät pakolliset työtehtävänsä. Se saattaa aiheuttaa taiteellisessa työryhmässä ahdistusta, koska tuottajan tehtäviin kuuluu myös yhteishengen ja turvallisen ilmapiirin luominen. Se ei tarkoita sitä, että tuottaja on yksin vastuussa työryhmän yhteistyön sujumisesta. Tuottajalla on usein siihen kuitenkin hyvät edellytykset, koska hän on samaan aikaan työryhmän tiivis jäsen, mutta kuitenkin pystyy katsomaan asioita myös ulkopuolelta. Tuottaja, joka sulkee sisällön tuotannon ulkopuolelle, tekee hallaa katsojille. Sisällön suhteen tuottajalla on vastuu työryhmälle, yleisölle ja tukijoille tulevasta esityksestä (Hauru 2007, 20).

4.4 Tuottaja tasa-arvoisena työryhmän jäsenenä

Kristian Smedsin sanoin:

”Tuottajan täytyy olla osa joukkuetta, myös sisällöllistä.” (Hytti 2005, 46.)

Esityskokonaisuuden läpikotainen hahmottaminen on tärkeää tuottajan työkuvan ymmärtämiselle. Koko työryhmän täytyy tiedostaa, ettei hyvään lopputulokseen päästä ilman kaikkia prosessiin osallistuvia tekijöitä. Se luo edellytykset yhteistyön mutkattomalle sujumiselle. Tuottamisen ja muun esitystä

koskevan työn jaottelu taiteelliseksi ja ei-taiteelliseksi työksi aiheuttaa tarpeettoman kuilun työryhmän välille. Tuottaja ohjaajan rinnalla on samojen olosuhteiden edessä, mitä tahansa työprosessin aikana tapahtuukin. Siksi tiivis yhteistyö tuottajan ja ohjaajan välillä on ehdottoman tärkeää. Jos tuottaja rajataan taiteellisen työn ulkopuolelle, ei tuotanto voi palvella esityksen sisältöä. Sama pätee ohjaajaan: jos ohjaaja sulkee esityksen tuotannollisuuden pois ei hän ohjaa esitystä kokonaisuutena. (Hauru, 2007,19-20.)

Kristian Smeds toteaa myös:

”Perustin Helsingissä vuonna 1995 Teatteri Takomon, joka on vapaa lainsuojaton teatteri. Teatteri oli pieni, alle 10 hengen yksikkö, ilman vakinaista tilaa. Käytännössä tämä tarkoitti sitä, että toimistossa oli tasan kaksi ihmistä, meikäläinen ja tuottaja, hoitamassa kaikkea tuotantoon liittyvää, aikatauluista rahoitukseen.” (Hytti 2005, 46.)

Usein hankkeen suurin menoerä ovat työryhmän palkat. Harrastajateattereissa esitykset voivat toteutua hyvinkin edullisesti. Tilavuokrat, puvustus ja lavastus voidaan saada mielikuvituksen ja suhteiden avulla lähes ilmaiseksi, mutta erona ammattilaisiin työstä harvoin kukaan saa korvausta. Tässä kohtaa apurahat ovat juuri ammattitaiteilijoille niin tärkeät.

”Tuottajan rooli esityksen onnistumisen ja teatteriprojektin toteutumisen kannalta on hyvin suuri. Esitys ei välttämättä pysty toteutumaan ilman tuottajaa, ainakaan taloudellisesti. Tuottaja hakee apurahoja ja huolehtii kaikkien esiintyjien korvauksista. Tuottaja myös usein tiedottaa ja hoitaa muita käytännön asioita, joihin esiintyjällä ei joko ole aikaa tai riitä kapasiteettiä. Tuottaja on osa tiimiä. Hänen pitää tykätä ja uskoa siihen mitä hän tuottaa.” (Hannikainen 2011. Esittävän taiteen ammattilainen.)

Kulttuurirahasto miettii tarkkaan tarvitseeko työryhmä tai taiteilija hakemaansa apurahaa. Koska ymmärrettävästi ei ole viisasta tukea hankkeita, jotka pärjäävät omillaan tai tekevät voittoa. Sen takia apurahaa voi hakea myös hankkeen käynnistämiseen. Parhaassa tapauksessa monivuotinen hanke alkaa pärjätä omillaan.

”Tuottajaa tarvitaan, että saadaan pienestä pesämunasta kasvatettua budjetti, jolla pystytään toteuttamaan projekti. Pyrkimys on omarahoituksen kasvattamiseen niin, ettei hanke ole täysin riippuvainen apurahoista. Silloin ehkä seuraavana vuonna voitaisiin olla hankkeen

suhteen jopa omarahoitteisia. Aina mennään taiteen ehdoilla, mutta yhteistyö mahdollisimman laajasti on tärkeää.” (Muhonen 2011. Kulttuurituottaja.)

Koska tuottajan työn yhtenä osana on hankkia projektin rahoitus, hänen työnsä alkaa ennen kuin koko hankkeen toteutumisesta ei ole vielä tietoakaan. Usein tuottajalla on suuri vastuu siitä, saako hanke rahoitusta. Ohjaaja tai taiteilijaryhmä ovat voineet ideoida loistavan esityksen, mutta tuottajalta täytyy löytyä tieto, mistä, milloin ja mitä kannattaa hakea, että hanke toteutuisi. Lisäksi hänen ja ohjaajan täytyy osata vakuuttaa hankesuunnitelmallaan rahoittajat.

Jokaisen myöntäjätahon kohdalla täytyy miettiä erikseen miten tuottaja esitetään hakemuksessa. Kulttuurirahaston apurahahakemuksessa vastuuhenkilö on se, jonka nimellä hakemus jätetään. Usein siis työryhmien kohdalla ohjaaja tai työryhmän kuuluisin näyttelijä. Tuottaja olisi käytännössä luontevin vastuuhenkilö, koska häneltä löytyy ammattitaitoa rahoitussuunnitelman toteuttamiseen. Hän on myös se, kehen myöntäjätahon kannattaa olla yhteydessä, sillä hän on parhaiten perillä hankkeesta kokonaisuutena. Toisaalta apurahaa ei voi hakea toiselle, joten silloin hänen pitäisi saada myös verotonta apurahaa työlleen. Kulttuurirahastolle tuli vuonna 2010 neljä teatteritaiteen hakemusta, joissa tuottaja oli merkitty vastuuhenkilöksi. Yleensä apurahan hakijana tuottaja on merkitty viimeiseksi apurahanhakijaksi. Kuitenkin yleisin tapa on merkitä budjettiin erikseen apurahat ja palkat niin, että tuottajan osuus merkitään kohtaan palkat.

Mitä tarkoittaa olla työryhmän vastuuhenkilö? Apurahat tulevat työryhmän vastuuhenkilön tilille ja hänen on huolehdittava, että kaikki saavat osuutensa ja rahat käytetään rahoitussuunnitelman mukaisesti. Lisäksi vastuuhenkilön tulee selvittää apurahaa koskevat asiat apurahojen myöntäjätahon ja viranomaisten kanssa. Säätiö, joka myöntää apurahan ei ole työnantajasuhteessa työryhmään, joten säätiöllä eikä työryhmällä ole työnantajan ja työntekijän velvollisuuksia.

Työryhmän nimetty vastuuhenkilö tekee siis ilmoituksen ryhmän jäsenistä Melaan ennen kuin heille voidaan myöntää eläke- ja tapaturmavakuutus. Jos työryhmään palkataan tuotantoa varten aputyövoimaa ulkopuolelta, hänelle

työtiimi on työnantajan roolissa ja hän on työsuhteessa työryhmään. Työntekijästä on maksettava sosiaaliturva- ja eläkemaksut ja hänen vakuutuksistaan ja ennakonpidätyksistään on huolehdittava. (Keikkatyöläisen sosiaaliturvaopas 2010, 62.)

“Apurahan saajan asema on parantunut viime vuosina, mutta se ei ole vieläkään mutkaton. Työryhmän hakiessa apurahaa, henkilöiden tulee sopia pelisäännöt hyvissä ajoin ja mielellään kirjallisesti. Työryhmän tulee laatia etukäteen mahdollisimman selvät paperit työryhmän jäsenten sitoutumisesta työhön ja säilyttää kaikki asiaan liittyvä kirjeenvaihto. On mahdollista, että työryhmän sisäisiä ongelmia syntyy ja silloin voi joutua esittämään selvityksiä. Koko työryhmän tulee olla selvillä miten apuraha ja työtehtävät jaetaan tiimin kesken. Ihmisten täytyy ymmärtää mihin paperiin nimensä laittaa.” (Raatikainen 2011. TEME.)

4.5 Onko tuottaja oikeutettu apurahaan?

”Kulttuurirahasto on huomannut, että tuottajien hakemukset ovat lisääntyneet, mutta vielä niitä ei ole kovin paljon. Kulttuurituottajan ammatti on hyvä asia apurahakentällä ja taiteenkin puolesta, mutta se on myös ongelmallinen asia kulttuurirahastolle ja muillekin yksityisille säätiöille. Meidän on tarkoitus tukea taiteellista ja tieteellistä työskentelyä. Kulttuurituottajan on vaikea perustella omaa työtään taiteelliseen työskentelyyn, jos hän hakee apurahaa myös itselleen. Apurahan hakemiseen ei riitä, että tuottaja täyttää hakemuksen, hoitaa markkinoinnin ja viestinnän, vaan tuottajalla pitää olla enemmänkin organinen rooli itse tuotannossa.” (Jääskeläinen 2011. SKR.)

Taiteen keskustoimikunta kokee myös tuottajan roolin problemaattisena:

”Puolivuotiset, vuoden ja viiden vuoden taitelija-apurahoja ei myönnetä tuottajille, koska ne ovat tarkoitettu taiteelliseen työskentelyyn. Tuottaja ja työryhmä voivat hakea kohdeapurahaa yhdessä, silloin myös tuottajalla on mahdollisuus saada apuraha omaan työskentelyyn.” (Tappola 2011. TKT.)

”Olisi kokeilemisen arvoista, että tuottajalla olisi mahdollisuus hakea apurahaa. Vaikka tuottaja ei keskittyisikään itse taiteelliseen työskentelyyn, häntä ei pitäisi laittaa eriarvoiseen asemaan työryhmässä. Hänet pitää nähdä taiteen mahdollistajana. Tuottaja on koko ajan mukana ja häneltä vaaditaan tosi paljon.” (Muhonen 2011. Kulttuurituottaja.)

Kuuluuko veroton taiteilija-apuraha tuottajalle, vai pitäisikö hänen saada palkkansa työryhmän jäsenenä aputyövoimana, niin että hänen työstään maksetaan verot?

”Taiteenlajista riippuen tuottajatyö sinänsä voi olla hyvin keskeinen osa sisällöllistä prosessia ja valmistuvaa teosta – perinteistä taiteellista työtä siis sinänsä – jolloin taiteilija-apurahan saantiperusteet tulisi siitä jo lähtökohtaisesti täyttyä.” (Luoto 2011. Tuottaja.)

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

5.1 Millainen on hyvä apurahahakemus?

”Apurahojen hakeminen edellyttää hyvää kulttuuriekosysteemin tuntemista ja apurahoja myöntävien tahojen tausta-ajatuksia ja vaikuttajia.” (Luoto 2011. Tuottaja.)

Apurahoja hakevan taiteilijan tai tuottajan tulee olla herkkä aistimaan taidekentän suuntauksia ja yhteiskunnallisia muutoksia. Pitää olla riskinottokykyä, uskallusta yrittää jotain uutta. Hyvässä apurahahakemuksessa hanke tulee esittää itsevarmasti ja positiivisesti. Turha adjektiivien viljely ja maalailu kannattaa suosiolla jättää pois. Kaikki lähtee hyvästä ideasta. Anomuksen yleisilme, työ- ja rahoitussuunnitelma, tekijän taiteelliset meriitit, aikataulutus, sekä hankkeen erottuminen muiden hakemusten joukosta ovat tärkeimmät perusteet hakemuksen hyväksymiselle.

Selkeä, tiivis ja hyvin perusteltu hakemus on hyvä. Hakemuksessa tulee olla vaadittavat liitteet, mutta ylimääräisiä cd:itä tai kirjoja ei suositeta. Kaiken tulisi mahtua hakemustaskuun. Asiantuntijat haluavat lukea hakemuksen tiiviinä pakettina.

Työryhmän ammattitaito ja kyky toteuttaa hanke tulee näkyä hakemuksessa. Rahoitussuunnitelma kertoo hankkeen realistisuudesta ja siitä, kuinka pitkälle asiat ovat mietitty. Kulttuurirahasto myöntää usein pyydetyn summan, jos he kokevat sen realistiseksi.

”Apurahahakemuksella ei kannata lähteä kokeilemaan kepillä jäätä, se paistaa läpi. Realistinen työsuunnitelma ja budjetti palkitaan. Rahoitussuunnitelman tekeminen vaatii jo aika pitkälle mietittyä projektia. Tuottajan ei pidä kuvitella, vaan ottaa selvää. Jos olet ajoissa liikkeellä, voit soittaa säätiöön ja kysyä kannattaako hakea hankkeelle apurahaa. Apurahaprosessi vaatii aikaa.” (Hytti 2011. Teatterituottaja, ohjaaja.)

Suunnitelmat voivat muuttua, mutta rungon on pysyttävä samana. Suurimmassa osassa hakemuksista rahoitusta oli haettu myös muista paikoista. Se kertoo tekijöiden motivaatiosta saada hanke toteutettua. Hakemuksista selvisi myös mistä omarahoitus muodostuu, miten ja missä hanke toteutetaan, sekä ketkä kaikki ovat sitoutuneet hankkeeseen.

Lähes kaikilla apurahan saajilla oli aineistoni perusteella jo aikaisempaa kokemusta apurahaprosessista. Aikaisemmat apurahat kertovat siitä, että hakija tietää mihin on ryhtynyt. Jos apurahakenttä ei ole tuttu, kannattaa tehdä yhteistyötä ammattilaisten kanssa. Työn oppii tekemällä ja perehtymällä hyvin myöntökriteereihin.

”Vaatimuksena on aina ymmärtää eri apurahojen myöntäjien oma muotokieli ja tavoitteet, jotka työmäärältään muuttuvat kohtuullisiksi vasta kun apurahaprojekteja on vuodessa suuri määrä.” (Luoto 2011. tuottaja.)

Kulttuurirahaston apurahat ovat pääsääntöisesti suunnattu taiteelliseen työskentelyyn, esityskokonaisuuksien ja festivaalien järjestämiseen, joten niitä ei kannata kohdistaa pelkkiin materiaalikustannuksiin tai aputyövoiman palkkaamiseen. Suurille hankkeille voi hakea kokonaisavustusta, mutta on mahdollista myös kohdentaa apuraha pelkästään taiteilijoiden työskentelyyn tai projektin käynnistämiseen. Vaikka apurahat ovat henkilökohtaisia, yhdellä hakemuksella voi useampi taiteilija hakea henkilökohtaista apurahaa, jos kyse on samasta hankkeesta.

”Esimerkiksi näytelmähankkeen kohdalla ehdottomasti kannattaa kaikkien osallistujien hakea apurahaa samalla hakemuksella. Ettei vahingossa käy niin, että työryhmässä yksi saa apurahan ja toinen ei. Se voi aiheuttaa turhia riitoja työryhmän sisällä. Silloin kun ei ole kyse tietystä kohdistetusta hankkeesta, taiteilija voi hakea apurahaa henkilökohtaiseen taiteelliseen työskentelyyn. Työskentelyapurahaa ei voi hakea toisen henkilön puolesta. Jos hakijalla on useampi projekti samalle vuodelle, kannattaa hakea kokovuotista apurahaa taiteelliseen työskentelyyn ja kertoa projektit

mitä sinä aikana aikoo toteuttaa. (Jääskeläinen 2011. SKR.)

Kulttuurirahasto tukee enemmän keskisuuria, 10000-25000 euroa, ja niitä suurempia hankkeita. Taiteen keskustoimikunta myöntää lukumääräisesti huomattavasti enemmän apurahoja ja avustuksia, mutta summat ovat pienempiä, myönnetyt apurahat ovat yleensä 2000-9000 euroa.

Apurahan saaneissa hankkeissa korostui tuotannollinen taiteen kehittäminen ja kansainvälisyys. Hankkeet pyrkivät vaikuttamaan teatterikentän rakenteisiin ja parantamaan taiteilijoiden asemaa yhteiskunnassa. Esimerkiksi verkostoituminen, kulttuurivienti ja –tuonti, näkyvyys ja yritysysteistyö korostuivat. Nämä samat teemat ovat myös voimakkaasti esillä kulttuurituottajien koulutuksessa. Aiheiden perusteella hankkeiden takana on myös taiteilijoiden rinnalla tuottajia, jotka pyrkivät nostamaan taidetta esille yhteiskunnassa ja parantamaan taiteilijoiden asemaa. Hylätyissä hakemuksissa korostui taiteen tekeminen perinteisemmin. Hankkeissa ei pyritty muuttamaan yhteiskunnallisia rakenteita vaan vaikuttamaan enemmin yksittäisiin ihmisiin.

Hutiloiden tehty hakemus pistää silmään, koska suurin osa hankkeista on korkeatasoisia. Hakemuksessa on avoimesti kerrottava mistä kaikkialta hakee, koska myöntäjätahot tarkistavat, ettei päällekkäisiä myöntöjä tule. Apurahan saaneen on hyvä olla avoimessa suhteessa säätiöön ja hoitaa selvitykset kunnialla. Seuraavalla kerralla apurahan saaminen on paljon helpompaa, jos aikaisemmat apurahaselvitykset ovat kunnossa. Opiskelijoiden ja kouluttamattomien taiteilijoiden on vaikeampi saada apurahaa, koska apurahat ovat suunnattu ammattitaitelijoille. Apurahoja haetaan aina riskillä ja epävarmuutta on siedettävä.

5.2 Tuottajan tulevaisuus apurahakentällä

Uskon työni herättävän keskustelua tuottajan roolista apurahakentällä. Tuottajan työnkuvan tullessa tutummaksi, tuottajiin osataan suhtautua positiivisemmin. Toivon tulevaisuudessa, että tuottajan työpanos hankkeille näkyy myös apurahahakemuksissa. Mielestäni on tärkeää tuoda tuottaja

rohkeasti näkyville apurahahakemuksissa ja aloittaa keskustelu tuottajan mahdollisuudesta hakea apurahaa omaan työhönsä. Kulttuuriprojektien toteutumista edesauttaa huomattavasti tuottajan mukanaolo. Apurahojen myöntäjät taas pyrkivät rahoittamaan hankkeita, joilla on hyvät onnistumisen edellytykset.

”Suomen Kulttuurirahasto haluaa tukea myös kulttuurielämää ja siihen osallisena voi kuulua myös tuottaja.” (Jääskeläinen 2011. SKR.)

Usein hankkeet tarvitsevat jonkinlaisen starttirahan päästäkseen alkuun. Apurahat täyttävät tämän tarkoituksen. Jos projektissa on tuottaja mukana, nyrkkisääntönä voidaan pitää, että hänen tulee luoda lisämarkkinat oman työpanoksensa maksamiseen (Cronberg 2010, 41). Muuten hän vain anastaa taiteilijoiden jo ennestään pieniä tuloja. Lisämarkkinoiden luominen voi toki tapahtua myös apurahaosaamisella. Vaikka useimpien projektien soisi olevan omavaraisia, apurahojen yhtenä tärkeänä tehtävänä on rahoittaa kulttuurihankkeita, joilla ei ole mahdollisuuksia menestyä kaupallisesti. Silti toteutuakseen tällaisetkin hankkeet tarvitsevat usein tuottajan.

”Taiteilijoiden henkilöavustuksiin suunnattuja apurahoja olisi voitava helpommin ohjata myös tuottajatyön kustannuksiin, kun apurahan piirissä oleva taiteilija sellaista lisäresurssia tarvitsee.” (Luoto 2011. Tuottaja.)

Kaikista käymistäni keskusteluista tuli ilmi, että apuraha- ja teatterikentällä tuottajan rooli etsii vielä paikkaansa. Tuottajan aiheuttamista ristiriidoista on voitava keskustella avoimesti ja sen työnkuvaa on selvennettävä.

”Tuottajan rooli hakemuksessa tulee määritellä. Hakemuksesta täytyy käydä ilmi: mikä on tuottajan satsaus, panos taiteelliseen työskentelyyn ja lisäksi kertoa lyhyesti mitä työkuvaan sisältyy. Kuitenkaan tuottajan roolia ei voi liikaa selittää, koska silloin itse hanke jää taka-alalle. Se on yksi syy siihen, miksi monet ryhmät eivät laita tuottajaa apurahahakijoiden joukkoon. Toinen syy on, ettei tuottaja voi tietää, mitä mieltä hakemuksia käsittelevä asiantuntija tuottajista on?” (Hytti 2011. Teatterituottaja, ohjaaja.)

Jos tuottajien tekemiä hakemuksia tulisi säätiöille enemmän, he hahmottaisivat paremmin mitä tuottaja projektissa tarkoittaa. Hakemuksissa täytyy kuitenkin

selittää tuottajan rooli lyhyesti, niin että he voivat tapauskohtaisesti harkita onko hän oikeutettu apurahaan.

”Työryhmän osana kulttuurituottaja voi hakea apurahaa. Se vastaa sitä kun haetaan esimerkiksi jonkun muun teknisen henkilökunnan apurahaosuuteen.” (Jääskeläinen 2011. SKR.)

Kulttuurituottamista opiskelevana koen, että apurahoista on tärkeä kirjoittaa enemmän, koska koulutus ei takaa apurahaprosessin kokonaisuuden hahmottamista. Mielestäni kaikkien ei tarvitse tehdä samoja virheitä, vaan koulutuksen pitää taata, että ainakin perusasiat apurahaprosessista olisivat tiedossa työelämään siirtyessä.

5.3 Mitä opin työprosessin aikana

Työprosessi on ollut haastava ja erittäin mielenkiintoinen. Ensimmäisen vuoden pyörittelin mielessäni ajatusta opinnäytetyöstäni ja keskustelin muiden tuottajien ja taiteilijoiden kanssa heidän apurahakokemuksistaan. Huomasin jo siinä vaiheessa, etten ollut valinnut helppoa aihetta. Elokuussa kun aloitin kenttätyön Kulttuurirahastossa ja pääsin syventymään itse apurahahakemuksiin aloin vasta hiljalleen hahmottamaan mitä apurahahakemuksen tekeminen vaatii sekä miltä se näyttää säätiön näkökulmasta. Haastattelujen avulla sain kuvan siitä, mitä kaikkea koko prosessi pitää sisällään.

Olen nauttinut apurahojen kiehtovasta maailmasta ja oppinut työprosessin aikana paljon. Aiheesta nousi monia kysymyksiä, joihin en tämän opinnäytetyöni puitteissa voinut syventyä. Esimerkiksi miten apurahat vaikuttavat taiteilijan työhön, ja mitä hän konkreettisesti joutuu tekemään koko työprosessin aikana?

Uskon opinnäytetyöni olevan ovenavaus laajemmalle apurahojen tutkimukselle. Aion olla tulevaisuudessakin mukana paremmin toimivan apurahajärjestelmän ja taiteilijoiden aseman kehittämisprosessissa. Vaikka opinnäytetyössäni korostuvat tuottajat, koen tärkeimpinä tavoitteinani olevan taiteilijan aseman parantaminen ja kulttuurin rikastuttaminen yhteiskunnassa.

LÄHTEET

- Cronberg, Tarja 2010. Luova kasvu ja taiteilijan toimeentulo. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2010. Viitattu 25.10.2011.
http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2011/Luova_kasvu_ja_taideilijan_toimeentulo.html?lang=fi
- Halonen, Katri ja Teye, Outi 2011. Kulttuuri kannattelee. Takulaisten näkemyksiä kulttuurituotannon tulevaisuudesta. Helsinki: Metropolia Tuottaja 2020.
- Hauru, Hannaleena 2007. Teatterituottamisen merkityksistä — Tampereen Ylioppilasteatterin pääsymaksuton kokeilu. Viestinnän koulutusohjelman tutkintotyö. Tampereen ammattikorkeakoulu.
- Helsingin Sanomat 7.10. 2011. HS- raadin vastaukset kysymykseen: Pitäisikö taiteilijan muut tulot ottaa nykyistä paremmin huomioon apurahoja jaettaessa?. Viitattu 20.10.2011. <http://www.hs.fi/kulttuuri/>
- Hytti, Jukka 2005. Teatterituottajan opas. Helsinki: LIKE
- Keikkatyöläisen sosiaaliturvaopas luovien alojen pätkätyöläisille ja yrittäjille 2010. Teatteri- ja Mediatyöntekijät ry, Suomen Journalistiliitto ry, Suomen Freelancer-journalistit ry, Suomen Näyttelijäliitto ry, Suomen Muusikkojen liitto ry, Freelancer-ammattiosasto FAO ry. Viitattu 1.11.2011.
<http://www.teme.fi/>
- Kokkonen, Tuija & Karjalainen, Annamari & Loppi, Karla 2002. ”For Free” - selvitys suomalaisen teatterin vapaasta kentästä. Viitattu 1.11.2011.
http://www.universum.fi/universum/for_free/for_free.pdf
- Kulttuurin ja taiteen julkinen rahoitus ja ohjaus 2011. Viitattu 20.10.2011.
http://www.minedu.fi/OPM/Kulttuuri/kulttuuripolitiikka/rahoitus_ja_ohjaus/
- Näyttämötaidetoimikunta 2011. Viitattu 19.10.2011.
<http://www.taiteenkeskustoimikunta.fi>
- Oesch, Pekka 2008. Säätiöiden tuki taiteille 2001 ja 2005. Helsinki: Taiteen keskustoimikunta.
- Teatterikeskuksen artikkeli 2009. Viitattu 2.11. 2011.
http://www.teatterikeskus.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=48&catid=33%3Atutkimukset-ja-raportit&Itemid=7&lang=fi
- Tuomi, Jouni & Sarajärvi, Anneli 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi.

AINEISTO

Karhunen, Paula 2011. Taidetoimikuntien myöntämä tuki 2010. Helsinki. Viitattu 20.8. 2011.

http://www.teatterikeskus.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=48&catid=33%3Atutkimukset-ja-raportit&Itemid=7&lang=fi

Suomen Kulttuurirahaston apurahahakemukset

Suomen Kulttuurirahasto hakuohjeet 2011. Viitattu 19.10.2011.

<http://www.skr.fi/>

Suomen Kulttuurirahaston tilastot teatteritaiteen apurahoista.

Suomen Kulttuurirahaston vuosikertomus 2008-2009

Suomen Kulttuurirahaston vuosikertomus 2009-2010

Haastattelut:

Hytti, Jukka 2011. Teatterituottaja, ohjaaja.

Jääskeläinen, Petra 2011. Kulttuurirahaston suunnittelija.

Muhonen, Katri 2011. Kulttuurituottaja, Aavatuotanto Oy.

Raatikainen, Aulikki 2011. Talouspäällikkö, Teatteri- ja Mediatyöntekijät ry.

Tappola, Anni 2011. Taiteen keskustoimikunnan suunnittelija.

Sähköpostihaastattelut:

Hannikainen, Roosa 2011. Näyttelijä.

Luoto, Ossi 2011. Kulttuurituottaja, Suomen kulttuurituottajat ry:n puheenjohtaja.